

630 SE I

FINANTSINSPEKTSIOONI SEADUS

1. peatükk

ÜLDSÄTTED

§ 1. Seaduse reguleerimisala

Käesolevas seaduses määratakse kindlaks riikliku finantsjärelevalve teostamise eesmärk ning riikliku finantsjärelevalve teostaja õiguslik seisund, tegevuse alused ning finantseerimise alused ja kord.

§ 2. Riiklik finantsjärelevalve

(1) Riiklik finantsjärelevalve (edaspidi finantsjärelevalve) käesoleva seaduse tähenduses on järelevalve riikliku finantsjärelevalve subjektide (edaspidi finantsjärelevalve subjekt) üle ning käesolevas seaduses, krediidiasutuse seaduses (RT I 1999, 23, 349; 2000, 35, 222; 40, 250), kindlustustegevuse seaduses (RT I 2000, 53, 343), Eesti Vabariigi kindlustusseaduses (RT 1992, 48, 601; RT I 1995, 26-28, 355; 1996, 23, 455; 40, 773; 1998, 61, 979; 1999, 10, 155; 27, 389; 2000, 53, 343), investeerimisfondide seaduses (RT I 1997, 34, 535; 1998, 61, 979; 2000, 10, 55), pensionifondide seaduses (RT I 1998, 61, 979), väärtpaberituruse seaduses (RT I 1993, 35, 543; 1995, 22, 328; 1996, 26, 528; 1997, 34, 535; 1998, 61, 979; 2000, 10, 55) ja Eesti väärtpaberite keskregistri seaduses (RT I 2000, 57, 373) ning nende alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud tegevuse üle.

(2) Finantsjärelevalve subjekt käesoleva seaduse tähenduses on isik, kellele on pädeva organi poolt käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud seaduse alusel ja korras antud vastav tegutsemise õigus.

§ 3. Finantsjärelevalve teostamise eesmärk

Finantsjärelevalvet teostatakse finantssektori stabiilsuse, usaldusväarsuse ja läbipaistvuse ning toimimise efektiivsuse suurendamise, süsteemsete riskide vähendamise ning finantssektori kuritegelikel eesmärkidel ärakasutamise tõkestamisele kaasaaitamise eesmärgil, et kaitsta klientide ja investorite huve nende vahendite säilimisel ning seeläbi toetada Eesti rahastusteemi stabiilsust.

§ 4. Finantsinspeksioon

(1) Finantsinspeksioon on Rahandusministeeriumi valitsemisalas olev valitsusasutus (edaspidi *Inspeksioon*), mis teostab finantsjärelevalvet seadustes ettenähtud alustel ja ulatuses.

(2) Inspeksioon on finantsjärelevalve teostamisel autonoomne ja sõltumatu.

§ 5. Inspeksiooni tegevuse põhimõtted

Inspeksioon oma tegevuses:

- 1) juhindub õigusaktidest ning finantsjärelevalves rahvusvaheliselt tunnustatud tavadest;
- 2) tegutseb õigusaktides ettenähtud piires avatult, läbipaistvalt ning rakendab häid juhtimistavasid;
- 3) kasutab ja käsutab otstarbekalt tema käsutusse antud vara.

§ 6. Inspeksiooni ülesanded ja õigused

(1) Inspeksiooni ülesanded finantsjärelevalve eesmärgi saavutamiseks on:

- 1) analüüsida ja jälgida pidevalt usaldusväarsuse ja omavahendite nõuete ning õigusaktidega ettenähtud muude kohustuste täitmist finantsjärelevalve subjektide poolt;
- 2) suunata ja mõjutada finantsjärelevalve subjekte kindla ja usaldusväärse juhtimise tagamiseks;
- 3) rakendada õigusaktides ettenähtud meetmeid klientide ja investorite huvide kaitseks;
- 4) rakendada seadustes ettenähtud alustel, ulatuses ja korras haldussundi;
- 5) teha ettepanekuid finantssektorit ja selle järelevalvet puudutavate seaduste ja muude õigusaktide kehtestamiseks ja muutmiseks ning osaleda vastavate eelnõude väljatöötamisel;
- 6) teha koostööd rahvusvaheliste finantsjärelevalve organisatsioonidega ja välisriikide finantsjärelevalve asutuste ning välisriikide muude pädevate asutustega või isikutega
- 7) täita Hoiuste Tagamise Fondi seadusest (RT I, 1998, 40,612;) ja rahapesu tõkestamise seadusest (RT I 1998,110, 1811; 2000, 84, 533)

tulenevaid ülesandeid;

8) täita muid seadusest tulenevaid ülesandeid, mis on vajalikud finantsjärelevalve eesmärgi saavutamiseks.

(2) Inspeksioonil on oma ülesannete täitmisel kõik käesolevas seaduses ning käesoleva seaduse paragrahv 2 lõikes 1 nimetatud seadustes ja nende alusel antud õigusaktides sätestatud õigused.

2. peatükk

FINANTSINSPEKTSIOONI JUHTIMINE

1. jagu. Nõukogu

§ 7. Nõukogu pädevus

(1) Inspeksiooni tegevust kavandab ja juhtimist kontrollib Inspeksiooni nõukogu (edaspidi nõukogu).

(2) Nõukogu pädevuses on:

1) nimetada ametisse ja vabastada ametist Inspeksiooni juhatuse liikmed ning juhatuse esimees;

2) kinnitada Inspeksiooni juhatuse ettepanekul Inspeksiooni tegevuse strateegia;

3) kinnitada Inspeksiooni juhatuse ettepanekul Inspeksiooni eelarve ja otsustada käesoleva seaduse alusel tasutava järelevalvetasu suurus järgneva eelarveaastaks;

4) võtta teadmiseks käesoleva seaduse § 48 lõikes 1 sätestatud ülevaade;

5) kinnitada Inspeksiooni juhatuse esitatud Inspeksiooni aastaaruame;

6) kinnitada Inspeksiooni juhatuse ettepanekul Inspeksiooni struktuuri ja töö tasustamise alused;

7) otsustada Inspeksiooni juhatuse liikmetele makstava tasu suurus;

8) otsustada Inspeksiooni juhatuse liikme vastu viimaste poolt õigusakti või oma kohustuse rikkumise tagajärjel riigile tekitatud kahju hüvitamise nõude esitamise;

9) kinnitada Inspeksiooni põhimäärus.

(3) Inspeksiooni põhimääruses sätestatakse:

1) nõukogu esimehe ja aseesimehe valimiste protseduur;

2) nõukogu koosoleku korraldamist puudutavad küsimused, sealhulgas sellest teatamise kord, koosoleku protokollis kantavad andmed ja muud protokollimisega seotud küsimused;

3) nõukogu koosolekut kokku kutsumata otsuste vastuvõtmise kord ja hääletusprotokollis kantavad andmed;

4) muud nõukogu töö korraldust reguleerivad küsimused.

§ 8. Nõukogu liikmed

(1) Nõukogul on kuus liiget.

(2) Nõukogu liikmed jagunevad liikmeteks ameti järgi ja nimetatavateks liikmeteks.

(3) Vabariigi Presidendi poolt ametisse nimetatud rahandusminister ja Eesti Panga president on nõukogu liikmed ameti järgi.

(4) Nõukogu nimetatavatest liikmetest pooled nimetab rahandusministri ettepanekul Vabariigi Valitsus ja pooled nimetab Eesti Pank.

§ 9. Nõuded nõukogu liikmetele

(1) Nõukogu nimetatav liige peab olema Eesti kodanik, kellel on ülikoolis omandatud riiklikult tunnustatud akadeemiline haridus või selle tasemele vastav ülikoolis omandatud haridus, laimatu eri- ja ärialane reputatsioon, finantssektori või avaliku sektori asutuse juhtimiseks vajalikud teadmised ja kogemused.

(2) Nõukogu nimetatavaks liikmeks ei või olla:

1) isik, kellel on karistatus ametialases kuriteos või tahtlikult toimepandud muus kuriteos;

2) isik, kelle varasem õigusvastane tegevus või tegevusetus on kaasa toonud äriühingu pankroti või sundlõpetamise või tegevusloa kehtetuks

tunnistamise;

3) pankrotivõlgnik ega isik, kelle suhtes on kohaldatud ärikeeldu või kellelt on seaduse alusel ära võetud õigus olla ettevõtja.

(3) Nõukogu liikme suhtes kohaldatakse käesoleva seaduse § 32 lõigetes 1 ja 2 ning §-s 34 sätestatud.

§ 10. Nõukogu liikmete volituste tähtaeg

(1) Nõukogu nimetatava liikme volituste tähtaeg on kolm aastat nõukogu liikmeks nimetamisest.

(2) Volituste tähtaja lõppemisel täidab nimetatav liige oma kohustusi kuni uue liikme nimetamiseni.

§ 11. Nõukogu liikme tagasikutsumine

(1) Nõukogu nimetatav liige kutsutakse teda nimetanu poolt enne volituste tähtaja lõppu tagasi hiljemalt 3 kuu jooksul pärast sellelt nõukogu liikmelt vastava kirjaliku avalduse saamist.

(2) Nõukogu nimetatav liige kutsutakse selle liikme nimetanu poolt tagasi viivitamatult enne tema volituste tähtaja lõppu :

1) nõukogu liikme suhtes kriminaalasjas süüdimõistva kohtuotsuse jõustumisel;

2) käesoleva seaduse § 32 lõikes 1 või 2 või § 34 lõikes 2 nimetatud asjaolude ilmumisel;

3) nõukogu liikme suhtes pankrotiotsuse jõustumisel või ärikeelu kohaldamisel või seaduse alusel ettevõtjaks olemise õiguse äravõtmisel;

4) nimetatavale liikmele käesolevas seaduses esitatud nõuetele mittevastavusel või nendele nõuetele vastavuse kohta valetabe esitamisel;

5) üle 4 kuu kestva haiguse või muu mõjuva põhjuse tõttu, millest tingituna nõukogu nimetatav liige on võimetu oma kohustusi täitma.

(3) Nõukogu nimetatava liikme tagasikutsumise või surma korral nimetab liikme algselt nimetanu mõistlikult vajaliku aja jooksul nõukogu uue nimetatava liikme.

§ 12. Nõukogu esimees ja aseesimees

(1) Nõukogu liikmed valivad endi hulgast nõukogu esimehe ja aseesimehe. Nõukogu esimehe ja aseesimehe valimist otsustab nõukogu koosolek on otsustusvõimeline, kui koosolekust võtavad osa kõik nõukogu liikmed. Kvoorumini puudumisel kahel järjestikusel koosolekul nimetab esimehe ja/või aseesimehe rahandusminister.

(2) Nõukogu esimehe või aseesimehe volituste tähtaja lõppemisel, surma või tagasikutsumise korral toimub uue esimehe või aseesimehe valimine uue nõukogu liikme nimetamisele järgneval nõukogu koosolekul.

(3) Nõukogu esimees korraldab nõukogu tegevust ja selle asjaajamist, kutsub kokku ja juhatab nõukogu koosolekuid, korraldab koosoleku protokollinist ja otsuste avalikustamist ning sõlmib, muudab ja lõpetab nõukogu otsuse alusel lepingu Inspektsiooni juhatuse liikmega.

(4) Nõukogu esimehe äraolekul täidab tema ülesandeid nõukogu aseesimees. Nõukogu esimehe ja aseesimehe äraolekul või puudumisel täidab esimehe ülesandeid vanim nõukogu liige.

§ 13. Nõukogu koosoleku kokkukutsumine

(1) Nõukogu korraline koosolek toimub mitte harvem kui üks kord kolme kuu jooksul.

(2) Nõukogu korralise koosoleku kutse, milles märgitakse koosoleku toimumise aeg, koht ja päevakord, saadetakse nõukogu liikmetele vähemalt 10 päeva enne koosoleku toimumise päeva.

(3) Nõukogu erakorraline koosolek kutsutakse kokku nõukogu esimehe algatusel, vähemalt kahe nõukogu liikme või Inspektsiooni juhatuse esimehe taotlusel. Taotluses näidatakse otsustamist vajavad küsimused ja ettepanek koosoleku toimumise aja kohta .

(4) Nõukogu erakorralise koosoleku toimumisest peab nõukogu liikmele teatama ette vähemalt 1 tööpäev.

§ 14. Nõukogu koosoleku korraldus

(1) Nõukogu koosolek on kinnine, kui nõukogu ei otsusta teisiti.

(2) Nõukogu koosolekule võib kutsuda protokollija. Inspektsiooni juhatuse liikmed osalevad nõukogu koosolekul, kui nõukogu esimees ei otsusta teisiti. Juhatusel on koosolekul sõnaõigus. Nõukogu otsusel võivad koosolekul osaleda ka teised isikud.

(3) Nõukogu tegevuse tehnilise korralduse tagab Inspektsiooni juhatuse.

§ 15. Nõukogu otsus

(1) Igal nõukogu liikmel on üks hääl. Nõukogu liikmel ei ole õigust hääletamisest keelduda ega erapooletuks jääda, välja arvatud käesoleva

paragrahvi lõikes 3 sätestatud juhul, kui nõukogu ei ole teinud lõikes 4 nimetatud otsust.

(2) Nõukogu otsus on vastu võetud, kui selle poolt hääletas vähemalt 4 koosolekul osalenud nõukogu liiget.

(3) Nõukogu liige teatab nõukogule, kui ta on isiklikult otseselt või kaudselt huvitatud vastavast otsusest. Nõukogu liige on kohustatud teatama, kui ta sugulane (laps, vanem, õde, vend), abikaasa, faktiline abikaasa, hõimlane (abikaasa või faktilise abikaasa vanem, laps, vend, õde) või perekonnaliige on:

1) Inspeksiooni juhatuse liige või selleks kandideeriv isik, enne hääletamist käesoleva seaduse § 7 lõike 2 punktides 1, 7 ja 8 sätestatud küsimustes;

2) käesoleva seaduse § 36 lõikes 1 nimetatud järelevalvetasu maksma kohustatud isik või viimases olulist osalust omav aktsionär või osanik või muul viisi selle juhtimisel märkimisväärset mõju omav isik või juhtimisorgani liige, enne hääletamist käesoleva seaduse § 7 lõike 2 punktis 3 sätestatud küsimuses.

(4) Lõikes 3 nimetatud nõukogu liige osaleb hääletamisel, kui selle poolt on kõik ülejäänud koosolekul osalevad nõukogu liikmed

(5) Nõukogu otsuse vastuvõtmisel vastu hääletanud nõukogu liikmel on õigus esitada oma eriarvamus koos selle põhjendustega.

§ 16. Nõukogu koosoleku protokoll

(1) Nõukogu koosolek protokollitakse.

(2) Protokollile kirjutavad alla nõukogu esimees ja protokollija.

(3) Nõukogu liikme esitatud eriarvamus lisatakse protokollile. Eriarvamuse lisamise kohta tehakse protokollis vastav märge, mida eriarvamusele jäänud nõukogu liige kinnitab oma allkirjaga.

(4) Nõukogu protokolle säilitatakse Inspeksioonis tähtajatult. Protokollide ja nende lisade hoidmist korraldab ja nende säilimise eest vastutab Inspeksiooni juhatus.

§ 17. Otsuse vastuvõtmine koosolekut kokku kutsumata

(1) Nõukogul on õigus vastu võtta otsuseid nõukogu koosolekut kokku kutsumata, kui igal nõukogu liikmel on olemas kooskõlas "Digitaalallkirja seadusega" (RT I 2000, 26, 150) väljaantud vastav sertifikaat digitaalallkirja andmiseks.

(2) Nõukogu otsuse vastu võtmisel käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud viisil kasutatakse kõikide ettepanekute, seisukohtade ja otsuste kinnitamisel digitaalallkirja.

(3) Nõukogu esimees saadab nõukogu otsuse eelnõu kõigile nõukogu liikmetele, määrates tähtaja, mille jooksul nõukogu liige peab teatama oma seisukoha. Kui nõukogu liige ei teata oma seisukohta määratud tähtaja jooksul, loetakse, et ta hääletab otsuse vastu.

(4) Otsuse vastuvõtmisel kohaldatakse käesoleva seaduse § 15 sätestatud.

(5) Hääletustulemuste kohta koostatakse hääletusprotokoll ja saadetakse viivitamatult kõigile nõukogu liikmetele ja Inspeksiooni juhatusele.

2. jagu. Juhatus

§ 18. Juhatus

(1) Inspeksiooni juhatus (edaspidi *juhatus*) juhib ja korraldab Inspeksiooni tegevust.

(2) Juhtimise ja tegevuse korraldamisega seotud küsimustes on juhatuse pädevuses:

1) esitada nõukogule Inspeksiooni tegevuse strateegia;

2) esitada nõukogule Inspeksiooni eelarve koos ettepanekuga käesoleva seaduse alusel tasutava järelevalvetasu suurusest järgneva eelarveaastaks;

3) esitada neli korda aastas nõukogule ülevaade oma tegevusest ja tulude-kulude aruanne;

4) esitada nõukogule käesoleva seaduse § 48 lõikes 1 sätestatud ülevaade;

5) esitada nõukogule Inspeksiooni aastaaruanne;

6) esitada nõukogule ettepanek Inspeksiooni struktuuri ja teenistujate koosseisu ning töö tasustamise kohta;

7) nimetada ametisse ja vabastada ametist Inspeksiooni koosseisu kuuluvad ametnikud ja teised teenistujad;

8) kinnitada kava nõukogu poolt heaks kiidetud Inspeksiooni strateegia rakendamiseks;

- 9) kinnitada Inspektsiooni siseauditi tegemise kord;
- 10) kaasata ja volitada vajadusel eksperte finantsjärelvalve teostamiseks;
- 11) moodustada töögrupe ja komisjone Inspektsiooni ülesannete täitmiseks;
- 12) otsustada koostöökokkulepete sõlmimine välisriikide finantsjärelvalve asutuste ning välisriikide muude pädevate asutuste või isikutega;
- 13) otsustada muid Inspektsiooni igapäevase tegevuse korraldamisega seotud küsimusi, mille otsustamist on taotlenud vähemalt 2 juhatuse liiget.

(3) Finantsjärelvalve teostamisel on juhatuse pädevuses otsustada:

- 1) tegevuslubadega seonduvad küsimused, sealhulgas nende andmine, kehtetuks tunnistamine;
- 2) nõusoleku, loa või kooskõlastuse andmine;
- 3) väärtpaberitega seotud prospektide ja kindlustusvahendajate registreerimine;
- 4) ettekirjutuste tegemine;
- 5) haldussunnivahendite kohaldamine;
- 6) halduskaristuste kohaldamine;
- 7) erakorralise audiitorkontrolli või ekspertiisi määramine;
- 8) moratoriumi ja erirežiimi kehtestamine ning nendega seotud toimingute tegemine;
- 9) käesoleva seaduse §-s 2 lõikes 1 nimetatud seadustes sätestatud alustel pankrotiavalduse esitamine ja muude pankroti- ning likvideerimismenetlusega seotud toimingute tegemine.

(4) Inspektsiooni põhimääruses sätestatakse:

- 1) Juhatuse koosoleku korraldamist puudutavad küsimused, sealhulgas sellest teatamise kord, protokollis kantavad andmed ja muud protokollimisega seotud küsimused;
- 2) Juhatuse koosolekut kokkukutsumata otsuste vastuvõtmise kord, hääletusprotokollis kantavad andmed.

§ 19. Juhatuse liikmed

- (1) Juhatusel on viis liiget.
- (2) Juhatuse liikme nimetab ja kutsub tagasi nõukogu.

§ 20. Nõuded juhatuse liikmetele

(1) Inspektsiooni juhatuse liikmeks võib nimetada Eesti kodaniku, kellel on ülikoolis omandatud riiklikult tunnustatud akadeemiline haridus või selle tasemele vastav ülikoolis omandatud haridus, Inspektsiooni juhtimiseks vajalikud teadmised ja laimatu eri- ja ärialane reputatsioon ning kokku vähemalt 5 aasta pikkune töö kogemus rahanduse, juriidilisel, audiitorkontrolli või infotehnoloogia alal või eelnimetatud aladega seotud ametis avaliku teenistujana.

(2) Juhatuse liikmeks ei või lisaks avaliku teenistuse seaduse (RT I...) § 16 sätestatud isikutele olla:

- 1) Nõukogu liige;
- 2) Eesti Panga Nõukogu ega Eesti Panga juhatuse liige;
- 3) Eesti Panga audiitor;
- 4) isik, kellel on karistus ametialases kuriteos;
- 5) isik, kelle varasem õigusvastane tegevus või tegevusetus on kaasa toonud äriühingu pankroti või sundlõpetamise või tegevusloa kehtetuks tunnistamise;
- 6) pankrotivõlgnik ega isik, kelle suhtes on kohaldatud ärikeeeldu või kellelt on seaduse alusel ära võetud õigus olla ettevõtja.

(3) Juhatuse liikme suhtes kohaldatakse käesoleva seaduse § 30 lõikes 4, 31, 32 ja 34 sätestatut.

(4) Enne juhatuse liikmeks valimist esitab isik kirjalikult käesoleva seaduse § 32 lõikes 3 nimetatud andmed ning kinnituse, et puuduvad käesolevas seaduses sätestatud asjaolud, mis välistavad tema õiguse olla Inspektsiooni juhatuse liige. Juhatuse liige teatab viivitamatult esitatud andmetes toimunud muudatustest.

§ 21. Juhatuse liikmete volituste tähtaeg

- (1) Juhatuse liikme volituste tähtaeg on kolm aastat.
- (2) Juhatuse esimeheks oleva juhatuse liikme volituste tähtaeg on neli aastat. (3) Juhatuse liikme volitused algavad nõukogu poolt tema ametisse nimetamisest.

§ 22. Juhatuse liikme ametist vabastamine

- (1) Juhatuse liige vabastatakse enne volituste tähtaja lõppu ametist hiljemalt 1 kuu jooksul temalt vastava kirjaliku avalduse saamisest.
- (2) Juhatuse liige vabastatakse enne liikme volituste tähtaja lõppu ametist:
 - 1) tema suhtes kriminaalasjas süüdimõistva kohtuotsuse jõustumisel;
 - 2) käesoleva seaduse § 32 lõikes 1 või 2 või § 34 lõikes 2 nimetatud asjaolude ilmnemisel;
 - 3) tema suhtes pankrotiotsuse jõustumisel või ärikeelu kohaldamisel või seaduse alusel ettevõtjaks olemise õiguse äravõtmisel;
 - 4) Juhatuse liikmele käesolevas seaduses esitatud nõuetele mittevastavusel või nendele nõuetele vastavuse kohta valetabe esitamisel;
- (3) Juhatuse liikme võib enne liikme volituste tähtaja lõppu ametist vabastada üle 4 kuu kestva haiguse või muu mõjuva põhjuse tõttu, millest tingituna juhatuse liige on võimetu oma kohustusi täita.
- (4) Käesoleva paragrahvi lõikes 1, 2 ja 3 sätestamata alustel ei saa nõukogu juhatuse liiget enne selle liikme volituste tähtaja lõppu ametist vabastada.
- (5) Juhatuse liikme ametist vabastamise või surma korral nimetab nõukogu mõistlikult vajaliku aja jooksul juhatuse uue liikme.

§ 23. Juhatuse esimees

- (1) Nõukogu valib juhatuse liikmete hulgast juhatuse esimehe. Juhatuse esimehe äraolekul täidab esimehe ülesandeid vanim juhatuse liige.
- (2) Juhatuse esimees korraldab juhatuse tegevust ja selle asjaajamist, kutsub kokku ja juhatab juhatuse koosolekuid, korraldab juhatuse koosoleku protokollimist ja otsuste avalikustamist.
- (3) Juhatuse esimees esindab Inspektsiooni suhetes teiste riigiasutuste, Eesti Panga, muude isikute, rahvusvaheliste finantsjärelevalve organisatsioonidega ning välisriikide finantsjärelevalve asutustega ja muude pädevate asutuste, organisatsioonide või isikutega.
- (4) Juhatuse esimees annab juhatuse otsuse alusel volitusi teistele juhatuse liikmetele, Inspektsiooni ametnikele ja kolmandatele isikutele Inspektsiooni esindamiseks.

§ 24. Juhatuse koosoleku kokkukutsumine

- (1) Juhatuse koosolekud toimuvad vastavalt vajadusele, kuid mitte harvemini kui üks kord kuus.
- (2) Juhatuse koosoleku kutsub kokku juhatuse esimees omal algatusel või juhatuse liikme ettepanekul.

§ 25. Juhatuse koosoleku korraldus

Juhatuse koosolek on kinnine, kui juhatuse esimees ei otsusta teisiti. Juhatuse koosolekule võib juurde kutsuda protokollija.

§ 26 Juhatuse otsus

- (1) Igal juhatuse liikmel on üks hääl. Juhatuse liikmel ei ole õigust hääletamisest keelduda ega erapooletuks jääda.
- (2) Juhatuse otsus on vastu võetud, kui selle poolt hääletas vähemalt 3 koosolekul osalenud juhatuse liiget.
- (3) Juhatuse otsuse vastuvõtmisel vastu hääletanud juhatuse liikmel on õigus esitada oma eriarvamus koos selle põhjendustega.
- (4) Juhatuse liige teatab käesoleva seaduse § 33 lõikes 2 sätestatud asjaoludest juhatusele. Selline juhatuse liige võib osaleda hääletamisel, kui selle poolt on kõik ülejäänud koosolekul osalevad juhatuse liikmed.

§ 27. Juhatuse koosoleku protokoll

- (1) Juhatuse koosolekud protokollitakse.
- (2) Juhatuse liikme esitatud eriarvamus lisatakse protokollile. Eriarvamuse lisamise kohta tehakse protokollis vastav märge, mida eriarvamusele jäänud juhatuse liige kinnitab oma allkirjaga.
- (3) Protokollile kirjutavad alla juhatuse esimees ja protokollija.

(4) Juhatuse protokolle säilitatakse Inspektsioonis tähtajatult.

§ 28. Otsuse vastuvõtmine koosolekut kokku kutsumata

(1) Juhatusel on õigus vastu võtta otsuseid juhatusse koosolekut kokkukutsumata, kui igal juhatusse liikmel on olemas kooskõlas digitaalallkirja seadusega väljaantud vastav sertifikaat digitaalallkirja andmiseks.

(2) Juhatusse otsuse vastu võtmisel käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud viisil kasutatakse kõikide ettepanekute, seisukohtade, otsuste kinnitamisel digitaalallkirja.

(3) Juhatusse esimees saadab juhatusse otsuse eelnõu kõigile juhatusse liikmetele, määrates tähtaja, mille jooksul juhatusse liige peab teatama oma seisukohta. Kui juhatusse liige ei teata oma seisukohta määratud tähtaja jooksul, loetakse, et ta hääletab otsuse vastu.

(4) Otsuse vastuvõtmiseks kohaldatakse käesoleva seaduse §-s 26 sätestatut.

(5) Hääletustulemuste kohta koostatakse hääletusprotokoll ja saadetakse viivitamatult kõigile juhatusse liikmetele.

§ 29. Juhatusse liikmete vastutus

(1) Juhatusse liikmed vastutavad oma õigusvastase käitumisega süüliselt tekitatud kahju eest solidaarselt.

(2) Juhatusse liige on kohustatud riigile hüvitama tahtlikult või raske hooletuse tõttu oma kohustuste rikkumisega tekitatud kahju. Raskest hooletusest põhjustatud kahju eest nõutav hüvitis ei tohi ületada juhatusse liikmele makstava tasu 6 kuu määra.

(3) Juhatusse liige vabaneb vastutusest, kui ta seadusele mittevastava otsuse vastuvõtmisel on hääletanud vastu ja esitanud eriarvamuse, mis on lisatud protokollile.

(4) Juhatusse liikme vastu esitatav nõue aegub 3 aasta jooksul rikkumise toimumisest.

3. peatükk

NÕUDED AMETNIKELE

§ 30. Inspektsiooni ametnik

(1) Inspektsiooni ametnikuks nimetatakse isik, kellel on oma ülesannete täitmiseks vajalik haridus, piisavad kogemused ja kutsealane sobivus ning laitmatu eri- ja ärialane reputatsioon.

(2) Inspektsiooni ametnikuks ei või lisaks "Avaliku teenistuse seaduse" § 16 nimetatud isikutele olla:

1) isik, kellel on karistatus ametialases kuriteos;

2) isik, kelle varasem õigusvastane tegevus või tegevusetus on kaasa toonud äriühingu pankroti või sundlõpetamise või tegevusloa kehtetuks tunnistamise;

3) pankrotivõlgnik ega isik, kelle suhtes on kohaldatud ärireeklud või kellelt on seaduse alusel ära võetud õigus olla ettevõtja.

(3) Enne ametisse nimetamist on isik kohustatud Inspektsioonile esitama kirjalikult ülevaate oma hariduse, kvalifikatsiooni, täiendkoolituse, töökogemuse, ettevõtluses osalemise kohta, käesoleva seaduse § 32 lõikes 3 nimetatud andmed ning kinnituse, et puuduvad käesolevas seaduses sätestatud asjaolud, mis välistavad tema õiguse olla Inspektsiooni ametnik.

(4) Inspektsiooni ametnike suhtes ei kohaldata "Riigiteenistujate ametinimetuste ja palgaastmestiku seadust" (RT I 1996, 15, 265; 89, 1590; 1998, 36/37, 552; 1999, 95, 843; 97, 858; 2000, 51, 320).

§ 31. Inspektsiooni ametniku kohustused

(1) Inspektsiooni ametnik on kohustatud käituma heas usus ja tegutsema temalt oodatava ettenägelikkuse ning kompetentsusega vastavalt tema ametikohale esitatavatele nõuetele.

(2) Inspektsiooni ametnik peab hoiduma tegudest, mis kahjustavad või võivad kahjustada Inspektsiooni eesmärke, ülesandeid ja mainet.

§ 32. Huvide konflikti vältimine

(1) Inspektsiooni ametnik ei tohi olla ühegi finantsjärelevalve subjekti olulist osalust omav aktsionär või osanik või muul viisil selle juhtimisel märkimisväärset mõju omav isik, juhtimisorgani liige, prokurist, muul alusel esindusõigust omav isik, audiitor, siseauditi või -kontrolli osakonna juhataja, revisjonikomisjoni esimees, välismaa äriühingu Eesti filiaali juhataja (juhatusse liige) ega esindaja.

(2) Inspektsiooni ametnik ei tohi sõlmida käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud isikutega lepinguid, mille kohaselt tema kohustuseks on investeerimis- või konsultatsiooniteenuste osutamine.

(3) Inspektsiooni ametnik on kohustatud esitama enne ametisse nimetamist juhatussele rahandusministri poolt kehtestatud vormis andmed tema ja

tema abikaasa, lapse, vanemate ja temaga koos elava perekonnaliikme lepingulistest suhtest finantsjärelevalve subjektidega ja andmed eelnimetatud isikutele kuuluvate väärtpaperite kohta. Ametnik teatab juhatusele viivitamatult esitatud andmetes toimunud olulistest muudatustest.

§ 33. Taandamine

(1) Inspektsiooni ametnik ei võta järelevalvemenetlusest osa, ei osale juhatuse otsuse ettevalmistamisel ega otsuse vastuvõtmisel, kui see ametnik on isiklikult otseselt või kaudselt huvitatud asja lahendist või esineb põhjendatud kahtlus selle ametniku erapooletuses.

(2) Inspektsiooni ametnik ei võta järelevalvemenetlusest osa, ei osale Inspektsiooni juhatuse otsuse ettevalmistamisel ega otsuse vastuvõtmisel, kui käesoleva seaduse § 32 lõikes 1 nimetatud isiku juhtimisorgani liige, prokurist, muu esindaja, siseauditi osakonna juhataja või revisjoni komisjoni esimees, audiitor, olulist osalust omav aktsionär või osanik või muul viisil selle äriühingu juhtimisel märkimisväärset mõju omav isik või välismaa äriühingu Eesti filiaali juhataja (juhatuse liige) või esindaja on selle ametniku sugulane (ametniku laps, vanem, õde, vend), abikaasa, faktiline abikaasa, hõimlane (ametniku abikaasa või faktilise abikaasa vanem, laps, vend, õde) või perekonnaliige.

(3) Kui ametniku suhtes ilmnevad käesoleva paragrahvi lõikes 1 ja 2 sätestatud asjaolud, on see ametnik kohustatud end taandama vastavast järelevalvemenetlusest, otsuse ettevalmistamisest, vastuvõtmises osalemisest ja vastuvõtmisest, teatades taanduse põhjustest juhatuse esimehele.

(4) Kui juhatuse esimehel on tekkinud põhjendatud kahtlus ametniku erapooletuse suhtes, on tal õigus kõrvaldada ametnik järelevalve menetlusest või juhatuse otsuse ettevalmistamisest.

§ 34. Saladuse hoidmise kohustus

(1) Inspektsiooni ametnik, samuti Inspektsiooni poolt finantsjärelevalve teostamisele kaasatud audiitor, ekspert ja muu isik on kohustatud hoidma tähtajatult saladuses konfidentsiaalseid andmeid, mis on neile teatavaks saanud seoses Inspektsioonis oma ülesannete täitmisega, kui käesolevas seaduses ei ole sätestatud teisti.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud isikutel on keelatud kasutada neile oma ülesannete täitmisega seoses teatavaks saanud konfidentsiaalseid andmeid erahuvides.

4.peatükk

RAHASTAMINE JA EELARVE

§ 35. Rahastamise allikas

Inspektsiooni kulud finantsjärelevalve teostamiseks ja muude seadusega või selle alusel antud õigusaktidega Inspektsioonile pandud ülesannete täitmiseks kaetakse finantsjärelevalve subjektide poolt tasutavast käesoleva seadusega sätestatud kohustuslikust maksest (*edaspidi* järelevalvetasu) ja riigilõivust. Järelevalvetasu on riigi tulu "Riigieelarve seaduse" (RT I 1999, 55, 584; 92, 824; 2000, 55, 360) § 4 lõike 1 tähenduses.

§ 36. Rahastamise kohustus

(1) Inspektsioonile maksavad täielikult järelevalvetasu kindlustustegevuse seaduse § 75 lõikes 1 nimetatu (*edaspidi* *Lloyd's*), investeerimisühing, kindlustusandja, kindlustusmaakler, krediitiasutus, fondivalitseja ja välismaa äriühingu vastaval tegevusalal tegutsev Eesti filiaal vastavalt käesolevale seadusele. Eesti Väärtpaperite Keskregistri pidaja ja reguleeritud turu korraldaja maksab järelevalvetasu üksnes kapitaliosas. Kindlustusagent, välismaa äriühing investeerimisühingu tegevusalal, kindlustusandja tegevusalal, kindlustusvahendaja tegevusalal, krediitiasutuse tegevusalal ja fondivalitseja tegevusalal tegutsev Eesti filiaal maksab järelevalvetasu üksnes mahuosas.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud rahastamiskohustus lõpeb nimetatud lõikes sätestatud isikul või välismaa äriühingu Eesti filiaalil vastava tegutsemise õiguse lõppemisega ja kindlustusvahendaja puhul kindlustusvahendajate nimekirjast kustutamisega.

§ 37. Järelevalvetasu maksmine

(1) Inspektsioon nõuab järelevalvetasu maksmist pärast Inspektsiooni eelarve kinnitamist. Järelevalvetasu summa nõudmiseks saadab Inspektsioon vastavasisulise teate.

(2) Järelevalvetasu makstaks ettemaksena ja lõppmaksena. Inspektsiooni eelarveaastal (*edaspidi* *eelarveaasta*) selle eelarveaasta eest maksmisel kuuluva järelevalvetasu lõplikuks suuruseks on järelevalvetasu lõppmaks summa.

(3) Juhul, kui käesoleva seaduse kohaselt järelevalvetasu maksmiseks kohustatu on teinud järelevalvetasu lõppmaksest suuremas summas järelevalvetasu ettemakse, tagastab Inspektsioon enam makstud järelevalvetasu käesoleva seaduse § 38 lõikes 2 sätestatud tähtajal ja lõppmaksena täiendavaid maksmeid ei tule teha.

(4) Juhul, kui käesoleva seaduse kohaselt järelevalvetasu maksmiseks kohustatu on teinud järelevalvetasu lõppmaksest väiksemas summas järelevalvetasu ettemakse, tasub järelevalvetasu maksmiseks kohustatu lõppmaksena lõppmaks ja ettemakse vahels oleva summa käesoleva seaduse § 38 lõikes 2 sätestatud tähtajal.

(5) Inspektsioonil ei ole õigust loobuda järelevalvetasu maksmise nõudest.

§ 38. Järelevalvetasu maksmise tähtaeg

- (1) Järgnevaks eelarveaastaks makstava järelevalvetasu ettemakse makstakse iga aasta 31. detsembriks. Üksnes kapitaliosas järelevalvetasu maksmata õigustatu ei tee ettemakset.
- (2) Eelarveaastaks makstava järelevalvetasu lõppmakse makstakse iga sama aasta 31. märtsiks.

§ 39. Järelevalvetasu määrid

- (1) Järelevalvetasu koosneb kapitaliosast ja mahuosast.
- (2) Kapitaliosa on summa, mis võrdub ühe protsendiga õigusaktis ja investeerimisühingu, kindlustusandja, krediitiasutuse, fondivalitseja ja reguleeritud turu korraldaja tegevusloas märgitud vastaval tegevusalal tegutsemiseks õigusakti kohaselt nõutavast kõrgeimast minimaalsest omavahendite summast, Eesti Väärtpaberite keskregistri pidajal õigusakti kohaselt nõutavast kõrgeimast minimaalsest omakapitali summast, kindlustusmaakleril õigusakti kohaselt nõutavast minimaalse osa- või aktsiakapitali summast ja Lloyd'sil kindlustustegevuse seaduse § 75 lõike 6 punktis 3 sätestatud summalt.
- (3) Mahuosa on summa, mis võrdub:
 - 1) krediitiasutuse või välismaa äriühingu krediitiasutusena tegutseva Eesti filiaali korral 0,01 kuni 0,05 protsendiga krediitiasutuse või vastava Eesti filiaali varast;
 - 2) investeerimisühingu või välismaa äriühingu investeerimisühinguna tegutseva Eesti filiaali korral 0,4 kuni 0,75 protsendiga investeerimisühingu või vastava Eesti filiaali varast;
 - 3) fondivalitseja või välismaa äriühingu fondivalitsejana tegutseva Eesti filiaali korral 0,05 kuni 0,25 protsendiga fondivalitseja või vastava Eesti filiaali poolt valitsetavalt varalt;
 - 4) kahjukindlustuse ja/või selle edasikindlustusega tegeleva kindlustusandja või välismaa äriühingu kahjukindlustuse ja/või selle edasikindlustusega tegeleva kindlustusandjana tegutseva Eesti filiaali korral 0,1 kuni 0,5 protsendiga kindlustusandja või vastava Eesti filiaali brutopremiatest (brutokäibest). Brutopremiate (brutokäibe) hulka ei arvata kindlustusandjale makstud edasikindlustuse preemiaid juhul, kui edasikindlustuslepingu järgne edasikindlustusvõtja on Eestis registreeritud kindlustusandja;
 - 5) elukindlustuse ja/või selle edasikindlustusega tegeleva kindlustusandja või välismaa äriühingu elukindlustuse ja/või selle edasikindlustusega tegeleva kindlustusandjana tegutseva Eesti filiaali korral 0,05 kuni 0,25 protsendiga kindlustusandja või vastava Eesti filiaali arvestusvarast;
 - 6) kindlustusvahendaja või välismaa isiku kindlustusvahendajana tegutseva Eesti filiaali korral 1 kuni 5 protsentiga kindlustusvahendaja või vastava Eesti filiaali kogutud komisjonitasude brutokäibest;
 - 7) Lloyd'si korral 0,1 kuni 0,5 protsendiga Lloyd'si kindlustusmaksete (-preemiate) brutokäibest Eestis.
- (4) Vara käesoleva seaduse tähenduses on vastavalt õigusaktidele bilansi aktiva kokku.
- (5) Arvestusvara käesoleva seaduse tähenduses on vara ja brutopremiate (brutokäibe) summa.

§ 40. Järelevalvetasu määrida kehtestamine

- (1) Rahandusminister kehtestab 10 päeva jooksul pärast Inspektsiooni eelarve kinnitamist nõukogu poolt kalendriaastaks käesoleva seaduse § 39 lõigetes 2 ja 3 sätestatud piires järelevalvetasu määrid
- (2) Kehtestatud protsendi määrid peab olema ühesugune kõigi järelevalvetasu maksmiseks kohustuslike samal tegevusalal tegutsevate isikute ja välismaa äriühingute samal tegevusalal tegutsevate Eesti filiaalide suhtes. Kehtestatud protsendi määrid rakendatakse eeliskoomise ettemakse ja lõppmakse arvutamisel.

§ 41. Vara ja brutopremiate (brutokäibe) arvutamine järelevalvetasu ettemakse tarbeks

- (1) Järelevalvetasu ettemakse mahuosa arvutamisel võetakse aluseks käesoleva seaduse kohaselt järelevalvetasu maksmiseks kohustatud krediitiasutuse, investeerimisühingu, fondivalitseja, elukindlustuse ja/või selle edasikindlustusega tegeleva kindlustusandja ja välismaa äriühingu vastava Eesti filiaali vara aritmeetiline keskmine, mis on arvutatud selle isiku või välismaa äriühingu vastava Eesti filiaali bilansis eelmise aasta 31. detsembri, jooksva aasta 31. märtsi ja 30. juuni seisuga kajastatud vara alusel.
- (2) Järelevalvetasu ettemakse mahuosa arvutamisel võetakse aluseks käesoleva seaduse kohaselt järelevalvetasu maksmiseks kohustatud Lloyd'si, elu- või kahjukindlustuse ja/või nende edasikindlustusega tegeleva kindlustusandja või välismaa äriühingu vastava Eesti filiaali kasumiaruandes esitatud brutopremiate (brutokäibe) kahekordne summa.
- (3) Järelevalvetasu ettemakse mahuosa arvutamisel võetakse aluseks käesoleva seaduse kohaselt järelevalvetasu maksmiseks kohustatud kindlustusvahendaja või välismaa äriühingu vastava Eesti filiaali kasumiaruandes esitatud brutopremiate (brutokäibe) kahekordne summa.
- (4) Alg- või likvideerimisbilansi korral võetakse aluseks vastav bilanss.

§ 42. Vara ja brutopreemiate (brutokäibe) arvutamine järelevalvetasu lõppmakse tarbeks

- (1) Järelevalvetasu lõppmakse mahuosa arvutamisel võetakse aluseks käesoleva seaduse kohaselt järelevalvetasu maksmiseks kohustatud krediitiasutuse, investeerimisühingu, fondivalitseja, elukindlustuse ja/või selle edasikindlustusega tegeleva kindlustusandja ja välismaa äriühingu vastava Eesti filiaali vara aritmeetiline keskmine, mis on arvutatud selle isiku või välismaise äriühingu vastava Eesti filiaali bilansis eelmise aasta 31. märtsi, 30. juuni, 30. septembri ja 31. detsembri seisuga kajastatud vara alusel.
- (2) Järelevalvetasu lõppmakse mahuosa arvutamisel võetakse aluseks käesoleva seaduse kohaselt järelevalvetasu maksmiseks kohustatud Lloyd'si, elu- või kahjukindlustuse ja/või nende edasikindlustusega tegeleva kindlustusandja või välismaa äriühingu vastava Eesti filiaali eelmise aasta kasumiaruandes esitatud brutopreemiate (brutokäibe) summa.
- (3) Järelevalvetasu lõppmakse mahuosa arvutamisel võetakse aluseks käesoleva seaduse kohaselt järelevalvetasu maksmiseks kohustatud kindlustusvahendaja või välismaa äriühingu vastava Eesti filiaali eelmise aasta kasumiaruandes esitatud brutopreemiate (brutokäibe) summa.
- (4) Järelevalvetasu lõppmakse mahuosa arvutamisel alg- või likvideerimisbilansi korral võetakse aluseks vastav bilanss.

§ 43. Järelevalvetasu mittetasumise tagajärg

- (1) Isiku poolt käesoleva seaduse §-s 38 sätestatud tähtjaks järelevalvetasu Inspektsioonile maksmata jätmise või osaliselt maksmise korral saadab Inspektsioon nõude täitmiseks täitmist korraldavale asutusele, organile või isikule vastavalt täitemenetluse seadustikule. Sellise lahendi täitemenetlus algatatakse viivitamatult täitedokumentide kättetoimetamisest järelevalvetasu maksmise jätnud või osaliselt maksnud isikule.

§ 44. Inspektsiooni eelarve

- (1) Inspektsiooni eelarve sisuks on eelmisel eelarveaastal Inspektsioonile laekunud järelevalvetasu, eelarveaastal Inspektsioonile eeldatavalt laekuvate järelevalvetasude ja riigilõivude ning muude tulude ning nende arvel Inspektsiooni poolt finantsjärelevalve teostamiseks ja muude seadusega või selle alusel antud õigusaktidega pandud ülesannete täitmiseks ettenähtud kulude määramine vastavalt õigusaktidele ja nõukogu otsustele.

- (2) Inspektsiooni tulude ja kulude eelarve kajastatakse riigieelarves nõukogu kinnitatud suuruses.

5. peatükk

KOOSTÖÖ

§ 45. Koostöö rahvusvaheliste finantsjärelevalve organisatsioonidega

- (1) Inspektsioon teeb seadusest tulenevate ülesannete täitmisel oma pädevuse piirides koostööd rahvusvaheliste finantsjärelevalve organisatsioonidega.
- (2) Inspektsioon esindab Eesti Vabariiki rahvusvahelistes finantsjärelevalve organisatsioonides.

§ 46. Koostöö välisriikide finantsjärelevalve asutustega

- (1) Inspektsioon teeb koostööd välisriikide finantsjärelevalve asutustega ja välisriikide muude pädevate asutustega või isikutega.
- (2) Inspektsioonil on õigus käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud koostöö subjektidele edastada, neilt saada ja vahetada oma ülesannete täitmiseks vajalikku informatsiooni. Selliselt edastatud, saadud ja vahetatud informatsioon on konfidentsiaalne.
- (3) Välisriigi finantsjärelevalve asutusele, välisriigi muule pädevale asutusele või isikule on Inspektsioonil õigus konfidentsiaalset informatsiooni edastada üksnes juhul, kui konfidentsiaalse informatsiooni saajal lasub kohustus hoida saadud informatsiooni salajas ja seda kasutatakse üksnes finantsjärelevalve teostamise eesmärgil. Inspektsioon võib käesoleva paragrahvi lõike 2 alusel saadud informatsiooni kasutada üksnes finantsjärelevalve teostamise eesmärgil.
- (4) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud koostöö käigus saadud informatsiooni võib avaldada käesoleva seaduse § 53 lõikes 3 punktides 1 - 6 sätestatud juhtudel, kui välisriigi finantsjärelevalve asutusega, välisriigi muu pädeva asutusega või isikuga on sõlmitud vastav kokkulepe.

§ 47. Koostöö Rahandusministeeriumi, Eesti Panga ja riigiasutustega finantsjärelevalve vallas

Rahandusministeerium, Eesti Pank ja riigiasutus on kohustatud Inspektsioonile viimase nõudel andma oma valduses olevat teavet, mis on vajalik Inspektsiooni ülesannete täitmiseks.

§ 48. Inspektsiooni koostöö Rahandusministeeriumi, Eesti Panga ja riigiasutustega õigusloome vallas

- (1) Inspektsioon esitab rahandusministri kaudu Vabariigi Valitsusele ja Eesti Pangale iga aasta 1. oktoobriks ülevaate finantssektori tegevust ja finantsjärelevalvet käsitlevate õigusaktide mõjude ja rakendamise probleemide kohta.
- (2) Inspektsioonil on õigus Rahandusministeeriumile, Eesti Pangale ja riigiasutustele esitada ettepanekuid õigusaktide väljatöötamiseks, muutmiseks ning kehtetuks tunnistamiseks.

(3) Kui Eesti Panga ja Rahandusministeeriumi või muu riigiasutuse poolt välja töötatav või muudetav õigusakt reguleerib Inspeksiooni tegevust või finantsjärelevat, kooskõlastatakse õigusakti eelnõu Inspeksiooniga.

§ 49. Koostöö kokkulepe

(1) Inspeksioon, Rahandusministeerium, Eesti Pank ja riigiasutus võivad sõlmida lepingu koostöö korraldamiseks finantsjärelevat ja õigusloome vallas.

(2) Inspeksioon, Rahandusministeerium ja Eesti Pank sõlmivad lepingu finantssektorit käsitleva statistika ja aruandluse kogumise ning analüüsimise koordineerimise ning finantssektori olukorda oluliselt mõjutavate sündmuste korral informatsiooni vahetamise kohta.

6. peatükk

ARUANDLUS JA TEGEVUSE

AVALIKUSTAMINE

§ 50. Aastaaruanne

(1) Inspeksiooni aastaaruanne koosneb Inspeksiooni tulude-kulude aastaaruandest, tegevusaruandest ja audiitori järeldusotsusest.

(2) Nõukogu kinnitab Inspeksiooni aastaaruande kolme kuu jooksul eelarveaasta lõppemisest ning avalikustab selle.

(3) Nõukogu poolt kinnitatud Inspeksiooni aastaaruanne esitatakse rahandusministrile ja Eesti Pangale. Rahandusminister on kohustatud ühe kuu jooksul, arvates aastaaruande saamisest, esitama selle Vabariigi Valitsusele lisades juurde omapoolse hinnangu.

§ 51. Inspeksiooni aastaraamat

(1) Inspeksioon annab igal aastal välja Inspeksiooni aastaraamatu.

(2) Inspeksiooni aastaraamatus avaldatakse vähemalt nõukogu kinnitatud Inspeksiooni aastaaruanne ning nimekiri Inspeksiooni poolt antud soovituslikest juhenditest ja vastavad selgitused, samuti koondülevaade finantsjärelevat subjektide tegevuse kohta eelmisel kalendriaastal.

§ 52. Inspeksiooni tegevuse avalikustamine

(1) Nõukogu otsused avaldatakse Inspeksiooni poolt üldkasutatava andmesidevõrgu vahendusel, välja arvatud käesoleva seaduse § 7 lõige 2 punktis 7 ja 8 ning § 53 nimetatud informatsiooni sisaldavad otsused.

(2) Juhatuse otsused ei ole avalik teave ning need avaldatakse üksnes käesoleva seaduse §-s 2 nimetatud seadustes sätestatud juhtudel ja korras.

(3) Käesoleva seaduse § 56 alusel antud Inspeksiooni soovitusliku iseloomuga juhendid avaldatakse ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded 7 päeva jooksul pärast juhendi heaks kiitmist juhatuse otsusega.

§ 53. Kontrollimise andmete salastatus

(1) Inspeksiooni poolt järelevat teostamiseks läbiviidav järelevatmenetlus ei ole avalik.

(2) Inspeksiooni järelevatmenetluse käigus saadud avalikustamata informatsioon, seal hulgas andmed, dokumendid ja muu teave, järelevatmenetluse käigus koostatud õiendid, aktid, ettekirjutused ja muud järelevatmenetluse tulemusi kajastavad dokumendid ja andmekandjad on konfidentsiaalsed.

(3) Inspeksiooni järelevat tegevuse käigus saadud konfidentsiaalsete andmete ja tulemuste avaldamine on lubatud:

1) kohtule ja uurimisorganile seoses finantsjärelevat teostamisel avastatud tegudega, samuti finantsjärelevat subjekti, selle juhi või töötaja tegudega, millel on kuriteo tunnused;

2) halduskohtule finantsjärelevat teostamisega seotud asjades;

3) Eesti Panga töötajatele ja Rahandusministeeriumi teenistujatele, kui see on vajalik nende tööülesannete täitmiseks tingimusel, et nad on seaduse alusel kohustatud hoidma ametisaladust;

4) kohtule ja finantsjärelevat subjekti likvideerijale, ajutisele haldurile või pankrotihaldurile finantsjärelevat subjekti likvideerimis- või pankrotimenetluses, samuti krediidiasutuse moratooriumihaldurile või kindlustusseltsi erirežiimihaldurile nende ülesannete täitmiseks vajalikus ulatuses;

5) Hoiuste Tagamise Fondile tema ülesannete täitmiseks vajalikus ulatuses;

6) finantsjärelevat subjekti audiitorile, tema tegevuseks vajalikus ulatuses;

7) välisriigi finantsjärelevat asutusele käesoleva seaduse § 46 sätestatud juhul.

7. peatükk

ÕIGUSAKTID

§ 54. Juhatuse otsused ja ettekirjutused

- (1) Juhatus teeb otsuseid ja ettekirjutusi käesolevas seaduses ja käesoleva seaduse § 2 nimetatud seadustes sätestatud alustel ja korras.
- (2) Inspektsiooni juhatuse otsuse, ettekirjutuse ja Inspektsiooni toimingu peale võib esitada kaebuse halduskohtule seaduses ettenähtud alustel ja korras.

§ 55. Inspektsiooni juhatuse esimehe käskkirjad

Juhatuse esimees annab käskkirju Inspektsiooni sisese tegevuse korraldamise ja juhtimisega seotud küsimustes. Käesoleva seaduse 18 lõikes 2 sätestatud küsimustes annab juhatuse esimees käskkirju juhatuse otsuse alusel.

§ 56. Inspektsiooni juhendid

- (1) Inspektsioonil on õigus välja anda soovitusliku iseloomuga juhendeid finantssektori tegevust reguleerivate õigusaktide selgitamiseks või finantsjärelvalve subjektide suunamiseks.
- (2) Inspektsioonil on õigus kaasata soovituslike iseloomuga juhendite väljatöötamise eksperte.
- (3) Inspektsiooni soovitusliku iseloomuga juhendid kiidab heaks juhatuse oma otsusega ja need avaldatakse käesoleva seaduse § 52 lõikes 3 sätestatud viisil.

8. peatükk

RAKENDUSSÄTTED

§ 57. Inspektsiooni tegevuse alustamine

Inspektsioon alustab tegevust 1. jaanuaril 2002.aastal.

§ 58. Nõukogu nimetamine

- (1) Vabariigi Valitsus ja Eesti Pank nimetavad nõukogu liikmed ühe kuu jooksul käesoleva seaduse jõustumisest.
- (2) Nõukogu esimese koosoleku kutsub kokku rahandusminister mitte hiljem kui kahe kuu jooksul käesoleva seaduse jõustumisest.
- (3) Nõukogu esimesel koosolekul valivad nõukogu liikmed nõukogu esimehe ja tema asetäitja ning kinnitavad Inspektsiooni tegevuse alustamiseks vajalike toimingute kava.
- (4) Nõukogu nimetab ametisse juhatuse liikmed mitte hiljem kui 2002.aasta 30. juuniks.

§ 59. Inspektsiooni tegevuse alustamise korraldamine

- (1) Väärtpaberiinspektsiooni peadirektor, Kindlustusinspektsiooni peadirektor ja Eesti Panga Pangainspektsiooni juhataja või nende ülesandeid täitev isik täidavad juhatuse liikme kohustusi nõukogu esimese koosoleku toimumise päevast kuni juhatuse liikmete volituste algusest käesolevas seaduses sätestatud korras.
- (2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud isikute kohustuseks on kuni §58 nimetatud tähtajani:
 - 1) koostada Inspektsiooni eelarve 2002.a. aastaks ja esitada see kinnitamiseks nõukogule;
 - 2) esitada nõukogule kinnitamiseks Inspektsiooni struktuuri üldpõhimõtted ja töö tasustamise alused;
 - 3) nimetada ametisse Inspektsiooni ametnikud;
 - 4) korraldada muud toimingud, mis on vajalikud Inspektsiooni tegevuse alustamiseks enne 01.01.2002.a.
- (4) Kuni käesoleva seaduse § 59 lõikes 4 sätestatud juhatuse liikmete valimiseni on juhatuse kolmeliikmeline. Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud isikutest moodustatud kolmeliikmeline juhatuse on otsustusvõimeline, kui kohal on kõik juhatuse liikmed. Juhatus otsus on vastu võetud, kui selle poolt hääletas kaks juhatuse liiget.

§ 60. Seaduse kohaldamine

- (1) 1. jaanuaril 2002. aastal Väärtpaberiinspektsiooni, Kindlustusinspektsiooni ja Eesti Panga Pangainspektsiooni menetluses olevad haldusmenetlused ja menetlused haldusõigusrikkumiste asjades antakse üle Finantsinspektsioonile, kes viib need lõpule kooskõlas käesoleva seadusega.

(2) 1. jaanuaril 2002. aastal kohtu menetlustes olevas asjas, milles riiki esindas Väärtpaberiinspeksioon või Kindlustusinspeksioon või milles protsessiosaliseks on Eesti Pank pangajärevalve teostamisega seotud vaidluses, esindab samas asjas riiki edaspidi ja Eesti Panga asemele astub Inspeksioon.

(3) Enne Inspeksiooni tegevuse alustamist käesoleva seaduse § 2 nimetatud seaduste alusel pädeva organi poolt antud tegevusload või litsentsid, muud load või tegutsemise õigused kehtivad kuni nende tähtaja lõppemiseni või nende kehtetuks tunnistamiseni käesolevas seaduses ja käesoleva seaduse § 2 nimetatud seadustes sätestatud alustel ja korras.

§ 61. Konfidentsiaalne informatsioon

(1) Väärtpaberi-, Kindlustus- ja Eesti Panga Pangainspeksiooni järelevalvetegevust kajastavad dokumendid ja muud andmekandjad antakse üle Finantsinspeksioonile.

(2) Väärtpaberi-, Kindlustus- ja Pangainspeksiooni järelevalve tegevuse käigus saadud konfidentsiaalseid andmeid ja tulemusi võib juhatuse liige ja Inspeksiooni ametnik avaldada juhatuse teisele liikmele ja Inspeksiooni ametnikele, kui see on vajalik tema tööülesannete täitmiseks.

§ 62. "Avaliku teenistuse seaduse" muutmine

Avaliku teenistuse seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) § 10 lõiget 4 täiendatakse lõpust sõnadega: ", kui seadusega ei ole sätestatud teisiti."

2) § 12 lõiget 3 täiendatakse punktiga 8 järgmises sõnastuses:

"8) Finantsinspeksiooni ametnikele"

3) § 29 täiendatakse lõikega 3 järgmises sõnastuses:

"(3) Käesolevat jaotist ei kohaldata Finantsinspeksiooni ametnike suhtes."

§ 63. "Täitemenetluse seadustiku" muutmine

Täitemenetluse seadustiku (RT I 1993, 49, 693; 1997, 43/44, 723; 1998, 51, 756; 61, 981; 103, 1695; 1999, 18, 302; 27, 380; 95, 845; 2000, 28, 167; 35, 222) § 1 lõikele 1 lisatakse uus punkt 20 järgmises sõnastuses:

"20) Finantsinspeksiooni nõuded tasumata eeliskoormise sissenõudmise asjades."

§ 64. Seaduse jõustumine

Käesolev seadus jõustub 2001.a. 1. juunil.

Riigikogu esimees Toomas Savi

Tallinn, Toompea

".....".....2001.

Siim Kallas

Minister _____

Aare Järvan

Kantsler

S E L E T U S K I R I

FINANTSINSPEKTSIOONI SEADUSE

EELNÕU JUURDE

I Sissejuhatus

Kaasaegse ühiskonna heaolu sõltub olulisel määral finantssektoris tegutsevate ettevõtjate poolt pakutavatest teenustest, finantsturgude usaldusväärsusest ja klientide ning investorite informeeritusest. Majanduse arengu stabiilsuse ja rahvusvahelise konkurentsi võime tagamine efektiivse, riiklikult piisaval määral reguleeritud ja järelevalvatud finantsteenuste pakkumise teel on olnud Eesti jaoks oluline majanduspoliitiline prioriteet.

Eesti finantssektori süveneva integratsiooni ning sellega kaasnenud mittepangandusliku finantsvahenduse kiire kasvu tõttu on tõusetunud

olemasoleva finantsjärelevalve struktuuri institutsionaalse reformi teostamise vajadus. Finantsjärelevalve institutsionaalse reformi läbiviimist on toetanud Eesti Panga Nõukogu oma 04.03.1999.a. otsuses ja Vabariigi Valitsus oma 08.06.1999.a. istungil (protokoll nr25) ja 13.06.2000.a. istungil (protokoll nr. 26).

Viimati nimetatud Vabariigi Valitsuse otsuse alusel moodustas rahandusminister oma 4. augusti 2000 käskkirjaga nr. 343. finantsjärelevalve seaduse eelnõu väljatöötamiseks komisjoni koosseisus: esimees A. Trink - Eesti Panga Pangainspektsiooni juhataja, aseesimees L. Liive - Rahandusministeeriumi finantsteenuste osakonna juhataja asetäitja, V.-J. Kokk - Eesti Panga juriidilise osakonna vanemjurist, K. Muru - Rahandusministeeriumi finantsteenuste osakonna finantsturgude talituse spetsialist, A.-L. Normak - Rahandusministeeriumi juriidilise osakonna nõuniku k.t., A. Nõmm - Väärtpaberiinspektsiooni juriidilise osakonna juhataja; I. Saapar - Eesti Panga keskpangapoliitika osakonna juhtivspetsialist, K. Siibak - Eesti Panga Pangainspektsiooni õigusnõunik, K. Tropp - Kindlustusinspektsiooni peadirektori asetäitja, S. Tõniste - Rahandusministeeriumi finantsteenuste osakonna kindlustusetalituse juhataja kt.

Komisjonile pandud ülesande täitmisele andsid oma panuse R. Raa - Eesti Panga Pangainspektsiooni jurist, Andres Tupits - Eesti Panga juriidilise osakonna Euroopa õiguse ekspert, J. Tõrs - Eesti Panga keskpangapoliitika osakonna peaspetsialist. Komisjoni töösse kaasati finantssektori problemaatikat tundvate õigusekspertidena vandeadvokaat Raino Paron advokaadibüroost Raidla & Partnerid ja advokaat Kilvar Kessler advokaadibüroost Tark & Co. Konsultantidena on osutanud oma abi eelnõu ettevalmistamisel professorid K. Merusk, A. Almann, I. Koolmeister, samuti Soome Finantsjärelevalve (RATA) endine peadirektor J. Aranko.

Eelnõu esitati esmakordselt Justiitsministeeriumile kooskõlastamiseks rahandusministri 15.novembri 2000 a kirjaga nr 70-1/11373. Justiitsministeerium ei pidanud võimalikuks kooskõlastada eelnõud, milles finantsinspektsioon on Eesti Panga juures asuv asutus viidates nii Vabariigi Valitsuse eelnevatele otsustele kui ka vastuoludele Eesti Vabariigi Põhiseadusega. Käesolevas eelnõus on arvesse võetud Justiitsministeeriumi poolt eelnõu kohta esitatud seisukohad ja märkused. Eelnõu käesolev versioon on ettevalmistatud Rahandusministeeriumi finantsteenuste osakonna poolt.

Eelnõu vastuvõtmiseks Riigikogus piisab poolthälte enamusest.

II Seaduse eesmärk

Seadus määrab kindlaks riikliku finantsjärelevalve teostamise eesmärgi ning riikliku finantsjärelevalve teostaja s.o finantsinspektsiooni õigusliku seisundi, tegevuse alused ning finantseerimise alused ja korra.

Käesoleval ajal teostavad seaduste alusel panganduse riiklikku järelevalvet Eesti Panga Pangainspektsioon ning väärtpaberituru ja kindlustuse riiklikku järelevalvet vastavalt Väärtpaberiinspektsioon ja Kindlustusinspektsioon. Viimatinimetatud on valitsusasutused, mis tegutsevad Rahandusministeeriumi valitsenisalas. Olemasoleva finantsjärelevalvete institutsionaalse struktuuri reformi läbiviimise vajalikkust on põhjalikult analüüsinud ja teinud omapoolsed ettepanekud vastav Rahandusministeeriumi ja Eesti Panga esindajatest koosnev töögrupp ja Vabariigi Valitsuse moodustatud asjatundjate komisjon, mille koosseisu kuulusid erinevate ministeeriumite, ülalnimetatud inspektsioonide ja Eesti Panga spetsialistid. Panganduse, kindlustuse ja väärtpaberituru riikliku järelevalve teostamist ühe vastava pädevusega asutuse kaudu on peetud vajalikuks alljärgnevatel põhjustel:

- finantsturgude ja teenuste süvenev integratsioon (finantskonglomeraatide tekkimine funktsionaalse spetsialiseerumise vähenemine, uued finantsinstrumendid, institutsionaalne läbipõimimine);
- mastaabiefekt ja sünergia (info efektiivsem hankimine ning haldamine, töötajate spetsialiseerumine, kokkuhoid analüüsi ning uurimistöde tegemisel, administratiivkulude kokkuhoid);
- riskide hindamine ja kriiside juhtimine;
- järelevalve ühtse kvaliteedi tagamine finantsturu erinevate osade lõikes.

Vaadeldava eelnõu vastuvõtmine eeldab muudatusi ka käesoleval ajal kehtivas Vabariigi Valitsuse seaduses ja Eesti Panga seaduses, millised esitatakse Riigikogule eraldi eelnõuna, kuivõrd nende vastuvõtmiseks on vajalik Riigikogu koosseisu hääلteenamus.

Seaduse alusel alustab 1. jaanuaril 2002.a. tööd uus riiklikku finantsjärelevalvet teostav asutus, mis teostab riiklikku järelevalvet nii pangandus-, kindlustus- ja väärtpaberiturul tegutsevate tuuosaliste üle. Kuivõrd seaduses on sätestatud eelkõige riiklikku finantsjärelevalvet teostava asutuse - finantsinspektsiooni õiguslikku seisundit puudutav regulatsioon, siis on seaduse pealkirjaks valitud Finantsinspektsiooni seadus.

III Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Seaduse pealkiri vastab seaduse reguleerimisesemele. Eelnõu koosneb kaheksast peatükist. Eelnõus sätestatakse finantsjärelevalvet teostava asutuse - Finantsinspektsiooni - õiguslik seisund ja ülesanded (1.ptk.), selle juhtimisega seotud küsimused (2.ptk.), nõuded ametnikele (3.ptk.), rahastamine ja eelarve (4.ptk.), koostöö (5.ptk.), nõuded finantsinspektsiooni aruandlusele ja tegevuse avalikustamisele (6.ptk.) ning finantsinspektsiooni õigusaktid ja nende vaidlustamise põhimõtteid (7.ptk.). Viimane peatükk koosneb rakendussätetest ja teiste seaduste muutmise sätetest.

Eelnõu väljatöötamisel on tutvutud valdava enamuse käesoleval ajal maailmas tegutsevate ühendatud finantsjärelevalve asutuste regulatsioonidega: Taani, Norra, Rootsi, Soome, Suurbritannia, Austraalia, Islandi, Iirimaa, Singapuri ja Kanada. Kuna ühendatud finantsjärelevalve tegevuseks on pikemaajaline traditsioon just Põhjamaades, on eelnõu väljatöötamisel arvestatud enamjust nende maade kogemusi. Samuti on eeskujuks on olnud alles hiljuti vastu võetud Ungari ja Läti seadused, aga ka Saksa ja Austria seadused.

Eelnõu koostamisel lähtuti põhimõttest, et Finantsinspeksioon peab olema oma otsustes sõltumatu ja tal peab olema oma ülesannete täitmiseks küllaldane pädevus ning vahendid. Samas peab olema seaduses sätestatud Finantsinspeksioonil aruandekohustus ja vastutus oma tegevuse efektiivsuse ning seaduslikkuse eest.

3.1. Eelnõu aluseks olev kontseptsioon

Arvestades erinevate riikide vastavaid õigusakte, tuginedes parimatele rahvusvahelistele kogemustele ühendatud finantsjärelevalve asutuse loomisel, on eelnõu väljatöötamisel võetud aluseks alljärgnevad põhimõtted:

3.1.1. Riiklik finantsjärelevalve on spetsiifiline avalik teenus, mida teostatakse üldistes huvides eesmärgiga tõsta finantssektori stabiilsust ja suurendada selle usaldusväärsust, vähendada süsteemseid riske ning toetada finantsturu efektiivsust ja läbipaistvust, et kaitsta klientide ja investorite huve nende vahendite säilimisel ning seeläbi toetada rahasüsteemi stabiilsust, ning milline on tihedalt läbipõimunud avaliku võimu teostamisega.

Järelevalve on suunatud finantssektori **kui terviku** stabiilsuse tõstmisele ja usaldusväärsuse suurendamisele, et tagada ühiskonna usaldus finantssektorisse tervikuna ka siis, kui ilmnevad probleemid ühe selle süsteemi lülige. Järelevalve poolt läbiviidav litsentseerimismenetlus on suunatud sellele, et finantsturul ei alustaks tegevust äriühingud, kes võivad ohustada finantssüsteemi stabiilsust või kasutada finantssüsteemi kuritegelikel eesmärkidel, põhjustades kahjusid klientidele ja investoritele. Järelevalve eesmärk on minimeerida finantsturul tegutsevate ettevõtjate ebaõnnestumisi ning klientide ja investorite kahjusid. Järelevalve tegevus on suunatud sellele, et äriühingud finantssektoris tegutseksid kindlalt ja usaldusväärselt ning omaksid piisavalt kapitali ja reserve oma tegevusest tulenevate riskide katteks. Järelevalve kui riikliku haldusfunktsiooni täitmine ei saa (ja ei peagi) täielikult vältida finantssektoris tegutsevate äriühingute ebaõnnestumisi.

3.1.2. Järelevalve eesmärk on suunata ja mõjutada finantsturul tegutsevate äriühingute tegevust, rakendades seaduses sätestatud meetmeid, et tagada ettevõtja endapoolne kindel ja usaldusväärne juhtimine ja finantsturu läbipaistvus.

Finantsinspeksioon osaleb finantssektorit puudutavate õigusaktide väljatöötamisel ja annab soovitusliku iseloomuga juhendeid finantssektoris tegutsevate ettevõtjate suunamiseks. Samas on finantsturgude reguleerimine seaduste ja nende alusel vastuvõetud õigusaktidega alati problemaatiline, sest kirjutatud õiguse puudulikkus tänapäeva ülikiresti muutuvates oludes võimendub kiiremini kui muudes eluvaldkondades. Kogu maailmas on finantsjärelevalve fookuses just turuosaliste mõjutamine heade juhtimistavade ning usaldusväärse ja kindla juhtimispraktika juurutamisel ja finantsturu läbipaistvuse suurendamisel. Turu distsipliini tõstmiseks peab avalikkusel olema pidevalt õiget, asjakohast ning piisavalt kvalitatiivset ja kvantitatiivset informatsiooni, et hinnata ettevõtja poolt võetud riske ja eristada usaldusväärsemaid ja kindlaid finantsteenuste pakkujaid kõrgema riskiga turuosalistest.

3.1.3. Finantsinspeksioon teostab talle seadusega pandud kohustusi sõltumatult, vastavalt finantsjärelevalves rahvusvaheliselt tunnustatud tavadele ning talle seadusega antud volituste piires, kooskõlas õiguse üldpõhimõtetega, kaaludes põhjendatud huve ja arvestades olulisi asjaolusid. Finantsinspeksioon järgib oma tegevuses proportsionaalsuse ja võrdse kohtlemise ning muid õiguse üldtunnustatud põhimõtteid.

Finantsinspeksiooni õiguslik seisund, tema seadusest tulenevad õigused peavad võimaldama korraldada pangajärelevalvet kooskõlas Baseli Pangajärelevalve Komitee (BIS) poolt antud efektiivse pangajärelevalve printsiipidega, kindlustusjärelevalvet vastavalt Rahvusvahelise Kindlustusjärelevalvete Assotsiatsiooni (IAIS) printsiipidega ja väärtpaberituru järelevalvet kooskõlas Rahvusvahelise Väärtpaberi Järelevalvete Organisatsiooni (IOSCO) printsiipidega, milliste järgimine tagab rahvusvaheliselt aktsepteeritava taseme finantsjärelevalve töös.

Vastavalt eelnimetatud rahvusvaheliste organisatsioonide poolt aktsepteeritud põhimõtetele ei tohi finantsjärelevalve igapäevane järelevalvetegevus olla poliitiliselt mõjutatav. Eelnõus toodud Finantsinspeksiooni juhtimiskeem on ülesehitatud just sellest printsiibist lähtuvalt. Finantsinspeksiooni juhatus on oma igapäevases tegevuses sõltumatu, kuid aruandekohustulik Finantsinspeksiooni nõukogu ees, mille liikmed kannavad ka selgepiirilist poliitilist vastutust.

Finantsinspeksioon, kes teostab oma pädevuse piires avaliku võimu, peab oma tegevuses lähtuma Põhiseadusest tulenevatest haldusõiguse põhiprintsiipidest. Finantsinspeksioon tegutseb valdkonnas, mille vastu valitseb kõrgendatud avalik huvi ja mille kaitsmiseks on seadusandja andnud järelevalveasutusele laiad volitused finantssektoris tegutsevate ettevõtjate tegevuse mõjutamiseks heade tavade rakendamisel, finantssektori tegevuse läbipaistvuse suurendamisel jmt. ning samas ka kaalutusõiguse (diskretsiooni, et anda hinnanguid riskidele ja sisustada muid finantssektoris tavapärast kasutatavaid määratlemata õigusmõisteid) kohaldamise õiguse. Antud valdkonna spetsiifikast tulenevalt on finantsinspeksioonil järelevalve teostamisel muuhulgas ka õigused ettevõtja privaatautonomiasse sekkumisel, kohaldades seejuures diskretsiooniotsustusi kooskõlas rahvusvaheliselt aktsepteeritud printsiipidega.

3.1.4. Finantsinspeksioon lähtub oma tegevuses headest juhtimistavadest, kasutab tema käsutusse antud vahendeid efektiivselt ja otstarbekalt, tegutseb avatult ja informeerib avalikkust, kuid hoiab järelevalvetegevuse käigus saadud andmeid ja tulemusi konfidentsiaalsena.

Finantssektoris ja ka finantsjärelevalves omavad erilist kaalu head juhtimistavad (corporate governance). Tegutsedes piiratud ressursside raames, ei saa finantsjärelevalve tegevus olla kunagi kõikehõlmav. Seetõttu on eriti oluline kasutada Finantsinspeksiooni käsutusse antud vahendeid efektiivselt ja sihipäraselt. Vastavalt Euroopa Liidu direktiividele ja ka käesoleval ajal kehtivale õigusele, on järelevalve käigus saadud andmed ja tulemused konfidentsiaalsed. Eeltoodu tõttu ei saa olla ka järelevalvemenetlus avalik. Finantsinspeksioon avalikustab oma tegevust seaduses ettenähtud ulatuses.

3.1.5. Finantsinspeksiooni finantsilise sõltumatuse aluseks on selle rahastamine turuosaliste poolt.

Vastavalt rahvusvaheliselt aktsepteeritavatele põhimõtetele peab finantsjärelevalve olema tagatud piisavate ressurssidega, kuid nende eraldamise korraldus ei või piirata järelevalve autonoomiat ja sõltumatust. Valdavas enamikus maailma riikides rahastatakse finantsjärelevalvet järelevalvatavate, s.o. finantsturul tegutsevate ettevõtjate sihtotstarbelistest maksetest. Ka Eestis on vastav traditsioon olemas - turupõhise finantseerimise põhimõte on kehtinud Kindlustusinspektsiooni rahastamisel juba alates 1992.a. Finantsjärelevalve turupõhine finantseerimine võimaldab planeerida kindla rahavoo Inspektsiooni kulude katteks ja selle kaudu välistada poliitilised katsed sekkuda järelevalvelistesse küsimustesse. Sõltumatu finantseerimisallikas peab keskmises ja pikemas perspektiivis tõstma riikliku finantsjärelevalve efektiivsust, sest Finantsinspektsioonile planeeritavad kulud peavad olema majanduslikult põhjendatud ja läbipaistvad.

3.2. Eelnõu sisu võrdlev analüüs

1. Peatükk

Üldsätted

Üldsätetes sätestatakse riikliku finantsjärelevalve teostamise eesmärk, finantsjärelevalve ulatus ja Finantsinspektsiooni õigusliku seisundi alused. Üldsätete kohaselt on Finantsinspektsioonil selgepiiriline iseseisev pädevus - seaduse alusel Finantsinspektsiooni pädevusse antud küsimuste lahendamine ei kuulu ühegi teise riigiasutuse ega avalik-õigusliku juriidilise isiku pädevusse.

Käesoleva seaduse eelnõu ja finantssektoris tegutsevate ettevõtjate tegevust reguleerivate seaduste, millised on käesoleva seaduse eelnõuga lahutamatuult seotud, paremaks mõistmiseks ja ühetaolise rakendamise huvides on üldsätetes leidnud kajastamist eelnõu kontseptsiooni aluseks olevad põhimõtted (vt. seletuskirja p.3.1.).

Eelnõu § 4 kohaselt on Finantsinspektsioon Rahandusministeeriumi valitsemisalas olev valitsusasutus, mis teostab autonoomset pädevust.

Finantsinspektsiooni järelevalve alla kuuluvate finantssektoris tegutsevate ettevõtjate (finantsjärelevalve subjektide) ring ja järelevalve alla kuuluvad tegevused on ammendavalt sätestatud seadustes. Finantsinspektsioon teostab järelevalvet isikute ja tegevuste üle, millised on sätestatud "Krediitiasutuste seaduses", "Kindlustustegevuse seaduses", "Eesti Vabariigi kindlustusseaduses", "Pensionifondide seaduses", "Investeeringufondide seaduses", "Väärtpaberituruseaduses" ja "Eesti väärtpaberite keskregistri seaduses". Finantsinspektsiooni pädevus, õigused ja kohustused järelevalve teostamisel sätestatakse üheselt eelnimetatud seadustes ja eelnõu § 6 annab vaid üldise loetelu Finantsinspektsiooni ülesannetest ja õigustest. Seetõttu on vajalik eelnimetatud seadusi muuta ja täiendada, vastu võtta uus väärtpaberituruseadus ning tagada eelnimetatute jõustumine Finantsinspektsiooni tegevuse alustamise ajaks, s.o 1. jaanuariks 2002.a.

Finantsinspektsioon peaks tulevikus oma tegevuses tildreeglina juhinduma haldusmenetluse seadusest, mille eelnõu on käesoleval ajal Riigikogu menetluses ja mille vastuvõtmise järel on vajalik sisse viia muudatused ka eelpool loetletud seadustesse.

2. peatükk

Finantsinspektsiooni juhtimine

Finantsinspektsiooni juhtimisskeem on lahendatud väga lähedaselt avalik-õigusliku juriidilise isiku juhtimisskeemile **põhinedes kahetasandilisele** (dualistlik juhtimissüsteem) **kollektiivsele juhtimisele** (kollegiaalsüsteem). Arvestades tegevusvaldkonna spetsiifikat on põhjendatud järelevalveotsuste kollegiaalne vastuvõtmine. Kahetasandiline juhtimine on finantsjärelevalve korraldamisel omaks võetud paljudes riikides, kusjuures järelevalve kõrgem organ on tüüpiliselt järelevalve strateegia kujundaja ja kontrolli organ. Kahetasandiline juhtimine on sätestatud näiteks Taanis, Norras, Rootsis, Soomes, Austraalias, Singapuris, Suurbritannia, aga ka Läti vastavates seadustes. Finantsjärelevalve asutuse kõrgema organi liikmete nimetamise õigus on riigi valitsusel (rahandusministril) või muul kõrgema võimu kandjal (riigi presidendil, kuningal, harvem ka parlamendil) ja keskpangal. Finantsinspektsiooni juhtimisorganite pädevuse määramisel on eelnõus võetud eeskujuga Soome finantsjärelevalve ameti seaduse vastavatest sätetest.

2.1. Nõukogu

Nõukogu koosneb kuuest liikmest.

Nõukogusse kuuluvad ametikoha järgselt rahandusminister ja Eesti Panga president. Nii rahandusminister kui ka Eesti Panga president esindavad täidesaatvat võimu. Sellest tulenevalt võivad nad kuuluda ka nõukogu koosseisu. Nõukogul on neli nimetatavat liiget - kaks nõukogu liiget nimetab Vabariigi Valitsus rahandusministri ettepanekul ning kaks liiget nimetab Eesti Pank. Nõukogu nimetatavate liikmete volituste tähtaeg on kolm aastat. Nõukogu liikmete selline koosseis peaks tagama informatsiooni vahetuse ja koordineerimise kogu finantssektori toimimise eest vastutust kandvate institutsioonide vahel. Nõukogu on seega analoog rahandusministri (või muu pädeva ministri), keskpanga juhi ja finantsjärelevalve asutuse juhi pidevate regulaarsete koostöö vormile, millist kasutatakse paljudes riikides (näiteks Taanis, Norras, Rootsis, Suurbritannias, Austraalias). Nõukogu liikmeks võib nimetada Eesti kodaniku, kellel on kõrgem haridus, laitmatu erialane ja äriala reputatsioon, finantssektori või avaliku sektori juhtimiseks vajalikud teadmised ja kogemused. Seadus sätestab nõukogu liikme isikule kõrged nõudmised, kuid ei sätesta põhimõtet, et nõukogu liige peab olema tingimata Eesti Panga töötaja või rahandusministeeriumi ametnik. Nõukogu liikmeks võivad olla finantssektori taustaga isikud, kes vastavad seaduses sätestatud nõuetele. Nõukogu nimetatavate liikmete ennetähtaegse tagasikutsumise alused on sätestatud ammendavalt, milline regulatsioon peaks tagama nõukogu tegevuse stabiilsuse, järjepidevuse ning sõltumatuse.

Seadusega antakse nõukogule iseseisev pädevus otsustada lähtuvalt riikliku finantsjärelevalve eesmärkidest Finantsinspektsiooni tegevuse strateegia kujundamise ja kontrollimisega seotud küsimused. Nõukogu pädevus sätestatakse ammendavalt - kõik, mis ei kuulu nõukogu pädevusse, kuulub juhatuse pädevusse. Nõukogu ei sekku Finantsinspektsiooni juhatuse igapäevasesse tegevusse. Nõukogu pädevusse kuuluvad riikliku finantsjärelevalve määrava tähtsusega küsimused (eelarve kinnitamine, juhatuse nimetamine ja selle tegevusaruannete ärakuulamine). Oma

otsustuste kaudu kannavad nõukogu liikmed poliitilist vastutust järelevalve tegevuse eest.

Nõukogu liikmed valivad endi hulgast nõukogu esimehe, kes korraldab nõukogu tööd. Nõukogu otsus on vastu võetud, kui selle poolt hääletab vähemalt 4 nõukogu liiget. Eelnõu kirjutamisel on arvestatud uuemaid suundumusi halduse korraldamisel ja digitaallkirja seaduse peatse jõustumisega kaasnevat võimalusi. Nõukogu võib otsuseid vastu võtta ka ilma kokkutulemata. Hääletada võib elektroonilisel teel, kui kasutatakse digitaallkirja seaduses ettenähtud korras. Otsus vormistatakse kirjalikult ja avalikustatakse üldreeglina üldkasutatava andmesidevõrgu kaudu.

2.2. Juhatus

Finantsinspektsiooni igapäevast tegevust juhib samuti kollektiivne organ - juhatus, millesse kuulub 5 liiget.

Eesti halduskorralduses ei kasutata kollegiaalsüsteemi laialdaselt. Käesoleval juhul on kollegiaalsüsteemi kasutusele võtmine põhjendatud antud valdkonna spetsiifikast tulenevate alljärgnevat argumentidega:

- vajalik erinevate, kuid omavahel seotud valdkondade kompetents;
- vajalik vähendada üksikisiku riske järelevalveliste otsuste langetamisel;
- vajalik vähendada võimalust mõjutada järelevalveliste otsuste langetamist;
- vajalik jagada väga suurte rahaliste vahenditega seotud otsustuste langetamisel vastutus mitme isiku vahel.

Juhatus liikmed määrab Nõukogu. Seadusega sätestatakse juhatuse liikmetele kõrgendatud nõuded kvalifikatsiooni, kogemuste ja usaldusvääruse osas. Juhatus esimehe volituste tähtaeg on neli aastat ja juhatuse liikmete volituste tähtaeg on kolm aastat. Volituste tähtaegade erinev pikkus peab tagama Inspektsiooni Juhatus tegevuse järjepidevuse. Juhatus liikme ennetähtaegse ametist vabastamise alused on analoogsed nõukogu liikmete ennetähtaegse vabastamise alustega ja nende ammendav regulatsioon seaduses peaks olema juhatuse liikmetele üks sõltumatuse garantiidest.

Juhatus ülesandeid võib vaadelda kahest aspektist:

- inspektsiooni igapäevase tegevuse juhtimisega seotud küsimused - juhatus lahendab kollektiivselt eelnõu § 18 lõikes 2 sätestatud küsimused või kui kollektiivset otsustamist nõuavad vähemalt 2 juhatuse liiget;
- finantsinspektsiooni poolt avaliku võimu teostamisega seotud küsimused, milles juhatus annab halduse üksikakte. Seega finantsjärelevalve kõige keerukamad ja vastutusrikkamad otsustused, nagu tegevuslubade andmise ja kehtetuks tunnistamise otsused, teeb juhatus kui kollektiivne organ. Tegevuslubade andmine ja kehtetuks tunnistamine on järelevalvelise tegevuse üks olulisim instrument. Vastavalt rahvusvaheliselt aktsepteeritavatele põhimõtetele peaks tegevuslubade andmise või kehtetuks tunnistamise otsustamine kuuluma järelevalve teostaja pädevusse. Tegevusloa andmise või kehtetuks tunnistamise küsimuse otsustamine on antud finantsjärelevalve asutuse enda pädevusse näiteks Rootsis, Suurbritannias ja ka Singapuris ning Lätis.

Erinevalt muust kehtivast õigusest, on eelnõus sätestatud juhatuse liikmete varaline vastutus. Juhatus otsuste õiguspärasuse eest vastutavad juhatuse liikmed solidaarselt suurendamaks juhatuse liikme rolli iga järelevalvelise otsuse ettevalmistamisel ja vastuvõtmisel.

Juhatus kollektiivse organina kiidab heaks ka inspektsiooni poolt väljaantavad soovituslikud juhendid. Juhatus koosolekud toimuvad vastavalt vajadusele, kuid mitte harvem kui üks kord kuus. Juhatus otsus on vastu võetud, kui selle poolt hääletas vähemalt 3 koosolekul osalenud juhatuse liikmetest. Arvestades digitaallkirja seaduse eelseisvat jõustumist ja haldusmenetluse läbiviimise arengutendentse, on eelnõus sätestatud võimalus Juhatus otsuste vastuvõtmiseks koosolekut kokkukutsumata.

Selleks, et tagada Finantsinspektsiooni ametnikele s.h juhatuse liikmetele finantsturul väljakujunenud tasemele vastav töötasu ning seeläbi garanteerida nende nõutav tase ja huvitatus ausast tööst, ei kohaldata nende suhtes "Riigiteenistujate ametinimetuste ja palgaastmestiku seadust". Inspektsiooni struktuuri ja teenistujate koosseisu ning töö tasustamise alused kinnitab nõukogu.

3. peatükk

Nõuded ametnikele

Mõiste ametnik "Finantsinspektsiooni seaduse" tähenduses on kitsam, kui "Avaliku teenistuse seaduse" tähenduses. Seda mõistet kasutatakse käesolevas eelnõus eristamiseks teineteisest juhatuse liikmeid ning inspektsiooni ametnikkonda, kes ei kuulu juhatusse. Nii inspektsiooni juhatuse liikmed kui ka ametnikud on ametnikud "Avaliku teenistuse seaduse" tähenduses.

Ametnike suhtes kohaldatakse "Avaliku teenistuse seadust" niivõrd, kui võrd "Finantsinspektsiooni seadusega" ei ole sätestatud teisiti. Selle põhimõtte rakendamise tagab vastav muudatus "Avaliku teenistuse seaduses".

Inspektsiooni ametnikele esitatakse kõrgendatud nõudmised nii võrreldes kehtiva töölepingu seaduse kui ka "Avaliku teenistuse seadusega". Inspektsiooni ametnikud peavad olema hea kvalifikatsiooniga, laitmatu erialase ja ärialase reputatsiooniga, lojaalsed ja usaldusväärsed. Finantsinspektsiooni ametnikele esitavad nõudmised on võrreldavad krediitiasutuste, kindlustusseltside jmt. juhtidele esitatavate nõuetega.

Analoogselt valdava enamiku vaadeldud riikide vastavate seadustega on ametnikule esitatavate nõuete osas kesksel kohal küsimus huvide konflikti vältimisest, taandamise alustest ja saladuse hoidmise kohustus. Inspektsiooni ametnik ei tohi olla järelevalve alla kuuluva äriühingu juhtimisorgani

liige, prokurist, audiitor ega välismaa äriühingu filiaali juhataja ega esindaja. Enne ametisse nimetamist ning edaspidi iga muudatuse korral andmetes on iga ametnik kohustatud juhatajale esitada andmed temale ja temaga võrdset majanduslikku huvi omavale isikule kuuluvate väärtpaberite kohta, samuti laenulepingutest ja muudest võlaõiguslikest lepingutest tulenevate kohustuste kohta. Andmete esitamise vormi kehtestab rahandusminister. Eelnõus sätestatakse võrreldes kehtivas õiguses sätestatuga ja võrreldes haldusmenetluse seaduse eelnõus sätestatuga täiendavad alused järelevalve menetluse taandamiseks. Inspektsiooni ametnik ei tohi järelevalvemenetlusest osa võtta, kui järelevalve alla kuuluva ettevõtja juhtimisorgani liige või muu oluliselt selle ettevõtja juhtimist mõjutav isik on tema sugulane või hõimlane. Taanduse juures on määravaks subjektiivne kriteerium - kui ametnik on isiklikult otseselt või kaudselt huvitatud asja lahendist või kui faktilised asjaolud tekitavad kahtlust tema erapooletuses, peab ta ennast taandama.

Eelnõus sätestatakse järelevalve käigus teatavaks saanud andmete ja tulemuste saladuses hoidmise kohustus. Oma ülesannete täitmisega seoses teatavaks saanud informatsiooni on keelatud avaldada seaduses nimetatata isikutele sõltumata sellest, millistel eesmärkidel informatsiooni avaldamine toimuks. Inspektsiooni ametnikud, nõukogu ja juhataja liikmed ei tohi kasutada neile oma ülesannete täitmisega teatavaks saanud informatsiooni erahuvides, näiteks väärtpaberitega tehingute tegemisel.

4. peatükk

Inspektsiooni rahastamine ja eelarve

Uue, ühendatud finantsjärelevalve asutuse - finantsinspektsiooni loomise üheks küsimuseks on vajadus muuta finantsjärelevalve finantseerimisskeemi. Siiani on eraldiseisvaid inspektsioone rahastatud mitmeti: riigieelarvest (Väärtpaberinspektsioon), Eesti Panga (Pangainspektsioon) või turuosaliste poolt (Kindlustusinspektsiooni). Uue finantseerimisskeemi kohaselt laieneks turuosaliste poolt finantseerimise põhimõtte kõigile finantsinspektsiooni koondatavatele järelevalvetegevustele.

Käesolev eelnõu sätestab järelevalvetasu üldpõhimõtted. Konkreetseid järelevalvetasu määrad kinnitab oma otsusega Finantsinspektsiooni nõukogu juhataja ettepanekul ja kehtestab Rahandusminister oma määrusega. Põhimõtte on analoogne kehtiva kindlustustegevuse seadusega, mille kohaselt kehtestab osamaksu määrad kindlustusseltsidele rahandusminister.

Finantsjärelevalve eesmärk lähtub avalikust huvist - tagada Eesti rahastusteemi stabiilsus. Avalikust huvist tulenevalt on põhjendatav ja kooskõlas Põhiseadusega finantsinspektsiooni rahastamise kohustuse panemine turuosalistele - s.t. eesmärk ja vahendid selle saavutamiseks on proportsionaalsed ja järgivad Põhiseaduses sätestatud võrdsuse printsiipi.

Järelevalvetasu mõistet on eelnõus kasutatud põhjusel, et turuosalistelt laekuv hüvitus pole üheselt mahutatav riikliku maksu, koormise ega lõivu mõiste alla. Maksu puhul puudub otsene vastutatu maksumaksjale (Finantsinspektsioon täidab oma eelarve piires otseselt funktsiooni), koormis on mitterahalise iseloomuga ja lõiv tasutakse kindla riikliku teenuse osutamise eest (Finantsinspektsioon ei tee järelevalvelisi toiminguid kohustuse kandja nõudel, vaid tegutseb valdavalt omal initsiatiivil). Finantsinspektsiooni rahastamise kohustuse näol pole tegu ka ei trahvi (määratakse õigusvastase käitumise eest) ega sundkindlustusega (kindlustatul tekivad varalised õigused makse saaja suhtes). Järelevalvetasu on riigieelarve tulu riigieelarve § 4 tähenduses.

Järelevalve rahastamine turuosaliste poolt on maailmapraktikas laialt levinud - seda rakendatakse näiteks Suurbritannias, Austraalias, Soomes, Rootsis, Ungaris, ka Lätis ja mujal.

Üldiseks põhimõtteks on, et maksubaas peab põhinema maksustatava subjekti tegevust kõige paremini iseloomustava(te)l suurus(te)l. Finantssektori ettevõtja maksubaasi kriteeriumitena kasutatakse bilansilisi (teatud vara või kohustused) või kasumiaruande (näit käive, kogutud preemiad) näitajaid, mis on maailmas levinuimad alternatiivid. Skandinaavias kompenseerivad turuosalistes järelevalvetegevuseks kulutatud aja. Juhtudel, kus pole võimalik maksubaasi üheselt määratleda (näit börsid, depositeoriumid, Lloyd'i kindlustus), lähtutakse tihtipeale hinnangulistest järelevalvekuludest. Maksubaasi määratlennise lihtsustamiseks on institutsioonid sarnaste tunnuste põhjal jaotatud gruppidesse, kus neile rakendatakse sarnaseid kriteeriume (s.o. maksubaas, -määr jms).

Turupõhise finantseerimise põhimõtte rakendamine Eestis on põhjendatav mitme argumendiga:

1. käsitledes finantsinspektsiooni moodustamist avaliku sektori reformi osana, suureneb oluliselt avaliku sektori hindade (k.a. järelevalveteenuse maksumus) läbipaistvus;
2. turupõhine finantseerimine tagab finantsinspektsiooni finantsilise iseseisvuse, s.t. kindla ja planeeritava rahavoo ning välistab majanduslikud võimalused sekkuda järelevalvelistesse küsimustesse;
3. sõltumatu finantseerimisallikas tõstab keskpikas perspektiivis järelevalvetegevuse majanduslikku efektiivsust, sest finantsinspektsiooni poolt tehtavad kulutused peavad olema majanduslikult põhjendatud.

Maaimepraktikast on raske leida üheselt Eestis kohaldatavat süsteemi, sest iga riigi maksuseadused ja -traditsioonid on erinevad. Hetkel parimaks lahenduseks on turuosaliste osamaksete leidmine vastavalt turuosaliste tegevusmahtudele. Järelevalvetegevuseks kulutatud aja kompenseerimisel põhineva süsteemi juurutamiseks pole eraldi tegutsevate inspektsioonide korral (veel) piisavalt informatsiooni.

Käesoleva eelnõu kohaselt kaetakse finantsinspektsiooni kulud järelevalve alla kuuluvatele äriühingutele käesoleva seaduse alusel pandud järelevalvetasust. Järelevalvetasu koosneb *kapitaliosast* ja *mahuosast*. *Kapitaliosa* suurus sõltub järelevalve alla kuuluva äriühingu minimaalse omakapitali (omavahendite) summast. Kapitaliosa kujutab oma olemuselt miinimumtasu ning tema määraks kõigile turuosalistele on 1% tegevusloas kirjeldatud tegevusala(de) miinimumkapitali nõudelt aastas. Näiteks tasub krediidiasutus 75 mln x 1% = 750 000 krooni aastas. Fondihaldurite

puhul on maksuobjektiks maksimaalse kapitalinõudega tegevus nende poolt hallatavas portfellis (näiteks pensionifondi haldamise tegevusloaga fondi miinimumkapitali nõudeks on 12 milj krooni, tavalise fondi haldamise puhul 2 milj krooni).

Võrdse määraga kapitaliosa kujutab endast miinimumtasu kõigile finantssektorisse sisenejatele ega tee vahet erinevate turuosaliste vahel. Tõsi küll, nominaalselt maksavad kõige enam kõrge kapitalinõudega institutsioonid (s.o. pangad, kindlustusseltsid ja pensionifondide haldurid) ja vähem väärtpaberituru osalised ning kindlustusvahendajad. Selline proportsioon vastab üldiselt ka vastutusele, mida ühiskond tervikuna erinevatelt finantsasutustelt nõuab.

Turuosaliste makse teine komponent-*mahuosa*--leitakse turuosaliste tegevust kõige enam iseloomustavate suuruste baasil. Mahuosa arvestamise baasid on järgmised: kommertsbankadel koondvarad, väärtpaberivahendajatel ja investeerimisühingu koondvarad ja hallatavate portfelli koondmaht, fondihalduritel (s.h. pensionifondid) hallatavate fondide ja portfelli koondmaht, kahjukiindlustusseltsidel kogutud preemiade maht (ilma edasikiindlustuseta), elukiindlustusseltsidel kogutud preemiade maht ja koondvarad ning kindlustusvahendajatel brutokäive.

Kapitaliosa ja mahuosa maksavad kõik tegutsevad institutsioonid. Maksete nominaalsed suurused arvestatakse igale institutsioonile eraldi, s.t. mitte konsolideerimisgruppide kaupa. Välisriikide äriühingute filiaalid maksavad vaid mahuosa Eesti äriühingutega võrdsetel alustel ja määral.

Turuosaliste maksete arvestamine ja maksmine toimub kahes osas. Jooksva aasta IV kvartalis tehakse ettemaks jooksva aasta I poolaasta finantsaruannete alusel. Ettemaks aitab finantsinspeksioonil paremini planeerida oma eelarveaasta rahavoogusid ning kindlustada finantseerimise järjepidevus. Makse lõplik suurus arvutatakse järgmise aasta I kvartali jooksul eelmise aasta kvartaliaruannete põhjal ja vajadusel teostatakse turuosalistega tasaarveldused.

Inspeksiooni eelarve kiidab heaks nõukogu ning nõukogu poolt kinnitatud suuruses kajastub see riigieelarves.

5. peatükk

Inspeksiooni koostöö

Inspeksiooni koostöö toimub kolmel erineval tasandil:

- koostöö rahvusvaheliste finantsjärelevalve organisatsioonidega;
- koostöö erinevate riikide finantsjärelevalve asutuste ja muude pädevate asutustega;
- koostöö Vabariigi Valitsuse ja riigiasutuste ja Eesti Pangaga.

Finantsjärelevalve korraldus ja alused on riigiti üsna erinevad. Finantsturgude globaliseerumise tingimustes on muutunud järjest tähtsamaks erinevates riikides finantsjärelevalves kasutatavate standardite ühtlustamine ja koostöö vastavate rahvusvaheliste organisatsioonide kaudu. Rahvusvaheliste finantsjärelevalve organisatsioonide tegevus on keskendunud järelevalve printsiipide ja standardite ühtlustamisele ja riigipiire ületava finantsvahenduse järelevalve koordineerimisele. Rahvusvahelised finantsjärelevalve organisatsioonid on panganduse järelevalve alal Baseli Pangajärelevalve Komitee (*The Basel Committee on Banking Supervision - BIS*), kindlustuse järelevalve alal Rahvusvahelise Kindlustusjärelevalvete Assotsiatsiooniga (*The International Association of Insurance Supervisors - IAIS*) ja väärtpaberituru valdkonnas Rahvusvahelise Väärtpaberi Järelevalve Organisatsiooniga (*The International Organization of Securities Commissions - IOSCO*). Eelnimetatud organisatsioonidega toimuvat koostööd peab jätkama ka finantsinspeksioon, et tagada finantsjärelevalve vastavus rahvusvaheliselt aktsepteeritavatele põhimõtetele.

Rahvusvaheliselt aktsepteeritavate põhimõtete kohaselt teevad erinevate riikide finantsjärelevalve või muud pädevad asutused omavahel tihedat koostööd ja vahetavad informatsiooni nende ülesannete täitmiseks vajalikes küsimustes. Erilist tähtsust omab finantsjärelevalve asutuste koostöö Euroopa Liidus ja antud küsimust reguleeritakse tüüpiliselt kõikides Euroopa Liidu liikmesriikide vastavates õigusaktides (vt. seletuskirja 5. osa).

Eelnõu kohaselt teeb Inspeksioon pidevat koostööd Eesti Pangaga, Vabariigi Valitsusega ja teiste riigiasutustega riikliku finantsjärelevalve teostamiseks vajaliku teabe saamiseks ja muudel seaduses ettenähtud juhtudel, näiteks konkurentsiametiga ja rahapesu andmebürooga informatsiooni vahetamiseks. Eriliselt tuleb rõhutada koostööd õigusloome valdkonnas. Inspeksioonil on parim ülevaade finantssektorist ja sinna on koondunud vastava erialase ettevalmistusega spetsialistid. Eeltoodu tõttu on Inspeksioonil parimad võimalused õigusaktide mõju analüüsimiseks ja vastavate õigusaktide muutmise ettepanekute väljatöötamiseks, vältides selle kaudu ühtlasi funktsioonide dubleerimist. Eeltoodud regulatsioon on samane paljudes riikides sätestatuga. Näiteks Ungari finantsjärelevalve asutuse seadus paneb finantsjärelevalve asutusele kohustuse avaldada oma seisukoht finantssektorit ja selle järelevalvet puudutavate õigusaktide eelnõude kohta.

Inspeksioon teeb koostööd ka finantssektorist tegutsevate ekspertidega - seda eriti seoses soovituslike juhendite väljatöötamisega vastavalt eelnõu § 56 lõike 2 sätetele. Eelnõu kohaselt võivad Inspeksioon, Vabariigi Valitsus ja Eesti Pank sõlmida koostöökokkuleppe finantssektorit käsitleva statistika ja aruandluse kogumise ning analüüsimise koordineerimise ning finantssektori olukorda oluliselt mõjutavate sündmuste korral informatsiooni vahetamise kohta. Eesti Pank vajab oma ülesannete täitmiseks Inspeksiooni poolt kogutavat järelevalvelist aruandlust. Samas on vajalik määratleda tegevuskava võimaliku kriisi olukorra puhuks. Selline tegevuskava on olemas näiteks Taanis, Austraalias, Suurbritannias. Vastava kokkuleppe ja tegevuskava vajadust on rõhutatud ka AS-i Eesti Maapank maksejõuetuse põhjuste kohta koostatud ekspert E.Molgaardi aruandes.

6. peatükk

Inspeksiooni tegevuse avalikustamine ja aruandlus

Eelnõu aluseks oleva kontseptsiooni kohaselt on Finantsinspeksiooni tegevus turu ja kliendi (investori) keskne. Inspeksiooni aruandlus ja tegevuse avalikustamine teenivad seda eesmärki. Samas ei ole inspeksiooni järelevalve menetlus avalik ja eelnõus on sätestatud ammendavalt, kellele võib avaldada järelevalve käigus saadud andmeid ja järelevalve tulemusi.

Järelevalveline informatsioon on ametisaladuseks kõikides riikides, mille õigusaktid olid võrdleva analüüsi aluseks. Vastavad sätted on ka Euroopa Liidu direktiivides, milliseid on analüüsitud seletuskirja 5. osas. Selline salastatus on vajalik vältimaks finantsturu ebaadekvaatseid reageeringuid informatsioonile ja selle kaudu ebasoodsaid arenguid turul. Eeltoodu tõttu tuleb asuda seisukohale, et Finantsinspeksioonile ei ole tulevikus valdavas osas kohaldatavad avaliku teabe seaduse sätted. Vastavad täiendused tuleb eelnõusse sisse viia pärast avaliku teabe seaduse vastuvõtmist Riigikogu poolt.

Nõukogu poolt kinnitatud Inspeksiooni aastaaruanne esitatakse rahandusministrile ja Eesti Pangale. Rahandusminister esitab inspeksiooni aruande Vabariigi Valitsusele koos omapoolse hinnanguga. Inspeksioon võib avaldada üldistatud ja kokkuvõtlikke andmeid turusituatsiooni kohta, tal on oma koduleheküljel ja Inspeksioon avaldab aastaraamatu, mis sisaldab ülevaadet inspeksiooni tegevusest ja turu olukorrast. Eeltoodu on laialt levinud ka rahvusvahelises praktikas.

Inspeksiooni juhatuse otsused tegevuslubade väljaandmise ja kehtetuks tunnistamise kohta on avalik informatsioon.

7. peatükk

Inspeksiooni õigusaktid

Eelnõu kohaselt teeb Inspeksiooni juhatuse järelevalvelises tegevuses halduse üksikaktidena otsuseid ja ettekirjutusi. Inspeksiooni juhatuse otsuse alusel antakse tegevusloa, olulise osaluse omandamise loa ja muud loa, millised on sätestatud eelnõu § 2 nimetatud seadustes. Klientide ja investorite huvide kaitseks teeb Inspeksioon ettekirjutusi kohaldades seaduses ettenähtud juhtudel ka haldussundi. Näiteks on Inspeksioonil õigus nõuda aktsionäride üldkoosoleku või juhtimisorganite koosoleku kokkukutsumist ja teatud küsimuse päevakorda võtmist, juhatuse või nõukogu liikme tagasikutsumist, keelata teatud liiki tehingute tegemine, dividendide väljamaksmine jmt. Inspeksiooni haldusaktide andmisel on kohaldatavad valdavalt haldusmenetluse seaduse eelnõus toodud põhimõtted. Haldusaktid peavad olema kooskõlas kehtiva õigusega, proportsionaalsed, motiveeritud, vastama vorminõuetele. Täpsemad nõuded ja erisused üldkorrast tuleb sätestada eelnõu paragrahvis 2 nimetatud seadustes.

Inspeksiooni poolt antavad halduse üksikaktid on vaidlustatavad halduskohtus. Halduskohtu menetluse seadustikus tuleb siiski sätestada finantsinspeksiooni poolt antud haldusaktide läbivaatamiseks lühemad tähtajad, sest käesoleval ajal sätestatud tähtajad on liiga pikad. Antud valdkonna spetsiifikast tulenevalt võib pikale veninud kohtuprotsess tekitada väga suuri varalisi kahjusid.

Kõikjal maailmas on levinud finantsjärelevalve asutuse poolt soovituslike juhendite (*i.k. guideline*) andmine praktika ühtlustamiseks ja heade tavade ning parima rahvusvahelise praktika elluviimiseks. Soovituslike juhendite andmise õigus on sätestatud näiteks Saksa ja Soome vastavates seadustes. Soovitusliku iseloomuga juhendid ei ole õigusaktid, kuid omavad ometi finantsjärelevalve asutuse autoriteedi kaudu olulist mõju turuosaliste tegevuse mõjutamisel. Eelnõu kohaselt annab Inspeksioon soovitusliku iseloomuga juhendeid, millised avalikustatakse ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded.

8. peatükk

Rakendussätted

Üleminekusätetel on eriline tähtsus, et tagada sujuv Finantsinspeksiooni tegevuse alustamine ja järelevalve funktsiooni järjepidev teostamine.

Rakendussätete kohaselt viib haldusmenetlused (loa taotlused jmt.), mis on menetluses seisuga 31.12.2001.a. lõpule Finantsinspeksioon. Kohtuvaidlused, milles riiki esindasid Väärtpaperi- või Kindlustusinspeksioon või pangajärelevalvega seotud vaidlused, kus pooleks oli Eesti Pank, on edaspidi asjas pooleks Finantsinspeksioon. Väärtpaperi-, Kindlustus- ja Pangainspeksiooni dokumendid antakse üle Finantsinspeksioonile ning üleandmisega seoses võib avaldada inspeksioonide varasema tegevuse käigus teatavaks saanud informatsiooni teisele Finantsinspeksiooni ametnikele.

Ühtse finantsjärelevalve asutuse moodustamisel lõpetatakse seni tegutsenud Pangainspeksioon, Kindlustusinspeksioon ja Väärtpaperiinspeksioon. Seega on vaja muuta seadusi, kus eelnimetatud inspeksioonidele, kuid mõnel juhul, ka rahandusministrile või Eesti Pangale, on antud pädevus järelevalve teostamiseks. Tulenevalt tehtavate muudatuste mahukusest on nimetatud muudatused koondatud eraldi eelnõusse, mille menetlemine toimub koos käesoleva seaduse eelnõu menetlemisega. Eraldi eelnõuna on vormistatud ka Riigikogu koosseisu poolthääle enamust vajavate seaduste muutmise seaduse eelnõu.

IV Eelnõu terminoloogia

Eelnõu koostamisel on kasutatud kehtivates õigusaktides kasutatud termineid. Uudne termin on ainult ehk eelnõu 4. peatükis kasutatav termin "järelevalvetasu", milline on ammendavalt lahtiseletatud seletuskirja kolmandas osas.

V Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusaktidele

Euroopa Liidu direktiividega on määratud liikmesriigi kohustus teostada finantsturu järelevalvet. Olulisemad finantsturu järelevalvet, järelevalvelise informatsiooni salastatuse ja finantsjärelevalve asutuste koostööd puudutavad direktiivid on:

1. Väärtpaberite valdkonnas:

- Direktiiv kollektiivsete investeerimisfondide (UCITS) kohta (85/611/EEC);
- Insiderluse vastaste meetmete koordineerimise direktiiv (89/592/EEC);
- Investeerimisteenuste direktiiv (93/22/EEC).

2. Kindlustuse valdkonnas:

- Kolmas kahjukindlustuse direktiiv (73/239/EEC; 88/357/EEC; 92/49/EEC)
- Kolmas elukindlustuse direktiiv (79/267/EEC; 90/619/EEC; 92/96/EEC).

3. Panganduse valdkonnas:

- Krediidiasutuste tegevuse direktiiv (2000/12/EC) (ühendab endas varem kehtinud direktiive 73/183/EEC, 77/780/EEC, 89/299/EEC, 89/646, 92/30/EEC, 92/121/EEC).

Kõigist eelloetletud direktiividest tuleneb liikmesriigi kohustus teostada järelevalvet finantsturu teatud tegevuste või finantssektoris tegutsevate ettevõtjate üle.

Direktiividega määratletakse vaid liikmesriigi kohustus luua pädevad ametiasutused ("competent authorities"), millele liikmesriigi seadusandlusega antakse piisav pädevus järelevalve teostamiseks. Pädeva järelevalve asutuse institutsionaalne alluvus, juhtimine, rahastamine jms. on siseriiklikult reguleeritavad küsimused ja Euroopa Liidu aktidega eelnimetatud küsimusi ei reguleerita. Riikliku finantsjärelevalve asutuse täpsed õigused ja kohustused järelevalve teostamisel on sätestatud finantssektoris tegutsevate ettevõtjate tegevust reguleerivates seadustes, s.o. käesoleva seaduse § 2 nimetatud seadustes ja seetõttu puudub siinkohal vajadus põhjalikumaks analüüsiks.

Vaadeldava eelnõu reguleerimisesemesse kuuluvatest küsimustest on Euroopa Liidu direktiividega reguleeritud Euroopa Liidu pädevate ametiasutuste koostöö ja saladuse hoidmise kohustus.

Vaadeldav eelnõu on kooskõlas Kollektiivsete investeerimisfondide (UCITS) direktiivi (85/611/EEC) artikliga 50, Insiderluse vastaste meetmete koordineerimise direktiiv (89/592/EEC) artiklitega 8 - 10, Investeerimisteenuste direktiiv (93/22/EEC) artiklitega 22 - 28, kolmanda kahjukindlustuse direktiivi (92/49/EEC) artikliga 16 ja kolmanda elukindlustuse direktiivi (92/96/EEC) artikliga 15, krediidiasutuste tegevuse direktiivi (2000/12/EC) artiklitega 28 ja 30.

Kõigis eelnimetatud direktiivides on sätestatud samad põhimõtted: pädevad ametiasutused teevad omavahel koostööd ja vahetavad järelevalve teostamiseks vajalikku informatsiooni. Eeltoodu tuleneb Euroopa Liidus omaks võetud teenuste vaba liikumise põhimõttest: ühtse tegevusloa alusel on ettevõtjal õigus asutada filiaali või pakkuda teenuseid teises liikmesriigis ilma, et see vajaks vastuvõtva riigi poolt täiendava tegevusloa väljastamist. Eeltoodust tulenevalt on äärmiselt oluline järelevalvelise vastutuse jaotus ja koostöö erinevate liikmesriikide vahel. Üldjuhul on järelevalve kohustus koduriigi järelevalve asutusel. Rahvusvahelise praktika kohaselt reguleeritakse välisriigis registreeritud ettevõtja filiaali üle järelevalve teostamisel ülesannete jaotus koduriigi ja vastuvõtva riigi finantsjärelevalve asutuste vahel vastava koostöölepinguga. Eeltoodud põhimõtetele on kooskõlas eelnõu § 46 sätted.

Järelevalve käigus saadud andmed on konfidentsiaalsed ja pädeva ametiasutuse töötajad, järelevalve tegevusse kaasatud eksperdid jt. isikud on kohustatud neid hoidma saladuses tähtajatult (vt. seletuskirja 3. osa eelnõu 3. peatiki kohta). Saadud informatsiooni võib kasutada ainult järelevalvelistel eesmärkidel. Konfidentsiaalset informatsiooni võib avaldada vaid seaduses ettenähtud juhtudel, millised on sätestatud ka eelnõu paragrahvis 53. Eelpool nimetatud direktiivides on toodud ka põhimõte, et välisriigi finantsjärelevalve asutuse kaudu koostöö käigus saadud informatsiooni võib seaduses nimetatud juhtudel edastada vaid juhul, kui selle kohta on välisriigi finantsjärelevalve asutusega sõlmitud vastav kokkulepe. See põhimõte on sätestatud eelnõu § 46 lõikes 4.

Seega on eelnõu täielikus kooskõlas vastavat küsimust reguleerivate Euroopa Liidu direktiividega.

VI Seaduse mõjud

Vaadeldava seaduse mõjul peaks suurenema finantsjärelevalve efektiivsus, eelkõige tulenevalt infovoogude efektiivsemast liikumisest. Käesoleva seaduse vastuvõtmine ja turuosaliste tegevust reguleerivate seaduste muudatuste või uue redaktsiooni vastuvõtmine loob aluse ühtlase ja võrdse kvaliteediga järelevalve teostamiseks kõigi finantssektoris tegutsevate ettevõtjate üle. Järelevalve tõhusus loob aluse klientide ja investorite huvide paremaks kaitseks ja aitab kaasa Eesti maine kasvule rahvusvahelistel finantsturgudel. Riikliku finantsjärelevalve efektiivsuse ja kvaliteedi paranemine avaldab positiivset mõju investeringute sissevoolule, luues välisinvestoritele kindlust ja usaldust Eesti majanduse vastu. Finantsjärelevalve kvaliteet on pidevalt rahvusvaheliste reitinguorganisatsioonide tähelepanu all. Riikliku finantsjärelevalve kvaliteet ja stabiilsus on üheks oluliseks komponendiks finantsinstitutsioonide poolt sisselaenatava ressursi hinna kujunemisel. Järelevalve efektiivsuse tõus peaks omama seega positiivset makromajanduslikku mõju. Eeltoodust tulenevad positiivsed mõjud peaksid kompenseerima turuosaliste finantskoormuse võimaliku kasvu.

Seaduse vastuvõtmine peaks looma aluse finantsjärelevalve asutuse autoriteedi suurendamisele.

Lähemas perspektiivis on äärmiselt oluline ülemineku perioodi ladus ja stujuv korraldus ning personali komplekteerimise edukus. Eelnõu vastuvõtmisega kaasnevad mõjud on pikemas perspektiivis positiivsed, kui suudetakse finantsinspeksiooni personal komplekteerida töötajatest, kes kõigiti vastavad käesolevas seaduses sätestatud kõrgendatud nõudmistele.

VII Seaduse rakendamiseks vajalikud kulud

Seaduse rakendamiseks vajalikud kulud on seotud eelkõige ülemineku perioodiga. Finantsinspektsiooni tegevuse alustamise perioodil tuleks kaaluda inspektsiooni rahastamist erinevatest allikatest. Tulenevalt õigustatud ootuse printsiibist ja järelevalve finantseerimise stabiilsuse vajadusest lähtuvalt peaks turuosaliste poolt rahastamist alustatama järkjärguliselt. Samuti tuleks kaaluda võimalust rahastada finantsinspektsiooni riigieelarvest juhul, kui turuosaliste poolt järelevalvetasu maksmisel tekivad võimalikud tõrked ja viivitused.

Seaduse rakendamiseks on vaja ette näha ka mitmesugused ühekordsed kulud seoses personali värbamisega, õigusabiga ja asutamiskuludega infotehnoloogiale, väike- ja põhivahenditele.

VIII Rakendusaktid

Käesolevas seaduses ei ole sätestatud spetsiaaldelegatsioone ja seega rakendusakte selle seaduse alusel vastu võtma ei pea. Vabariigi Valitsus peab kinnitama Finantsinspektsiooni põhimääruse, mille kavand on toodud seletuskirja lisas.

Käesoleva seaduse jõustumise eel on vaja vastu võtta Vabariigi Valitsuse ja rahandusministeeriumi määrusi (käskkirju) seoses Väärtpaberi- ja Kindlustusinspektsiooni reorganiseerimisega.

Minister

Siim Kallas Kantsler

Aare Järvan

RAHANDUSMINISTER

MÄÄRUS

Finantsinspektsiooni põhimääruse kinnitamine

Käesolev määrus kehtestatakse "Vabariigi Valitsuse seaduse" (RT I 1995, 94, 1628; 1996, 49, 953; 88, 1560; 1997, 29, 447; 40, 622; 52, 833; 73, 1200; 81, 1361 ja 1362; 87, 1468; 1998, 28, 356; 36/37, 552; 40, 614; 107, 1762; 111, 1833; 1999, 10, 155; 16, 271 ja 274; 27, 391; 29, 398 ja 401; 58, 608; 95, 843 ja 845; 2000, 49, 302; 51, 319 ja 320; 54, 352; 58, 378) § 42 lõike 1 alusel.

1. peatükk

Üldsätted

2. peatükk

Inspektsiooni tegevusvaldkond ja ülesanded

3. peatükk

Inspektsiooni juhtimine

4. peatükk

Inspektsiooni töökorraldus

5. peatükk

Inspektsiooni sümbolika

6. peatükk

Inspektsiooni aruandlus ja tegevuse lõpetamine

7. peatükk

Rakendussätted

Siim Kallas

Minister Aare Järvan

Kantsler